БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 176 (923)

3 СЕНТЯБРЬ СЕШАНБА 1957 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кўп сонли бинокорлар армияси билан, корхона ва муассасаларнинг коллективлари билан биргаликда ўзларининг ижодий кучғайратларини уй-жой қурилишидаги ҳамма резервларни аниқлашга ва улардан фойдаланишга сафарбар қиладилар ҳамда мамлакатимизда уй-жой танқислигини яқин йиллар ичида тугатишдан иборат энг муҳим умумхалқ вазифасини сўзсиз бажарадилар.

(КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССРда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида»ги қароридан).

Уй-жой қурилишига раҳбарликни янада яхшилайлик

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган V пленуми «КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССРда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида»ги қарори ва Ўзбекистон ССРда уй-жой қурилишини кенгайтириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари» ҳақидаги масалани муҳокама қилди. Шунингдек, пленумда «1957 йилдаги пахта ҳосилини териб олиш ва тайёрлаш тўғрисида»ги масала кўриб чиқилди. Муҳокама этилган ҳар иккала масала юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумининг муҳокамасига қўйилган уй-ҳой қурилишини кенгайтириш ҳақидаги масала давлат аҳамиятига эга бўлган ғоят муҳим масаладир, совет кишиларининг фаровонлиги тўғрисида партия ва ҳукуматимиз томонидан кўрсатилаётган буюк ғамхўрликларнинг яна бир ёрқин намунасидир.

Областимиз меҳнаткашлари бутун совет халқи каби КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР да уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида»ги қарорини зўр хурсандчилик билан халқимизнинг турмуш даражаси ва фаровонлигини юксалтириш соҳасида қилинаётган олижаноб ғамхўрликнинг ифодаси деб қабул қилдилар. Бутун совет халқи астойдил қўллаб-қувватлаган бу қарор уй-жой қурилишини ривожлантириш программасини жуда аниқ ва равшан белгилаб беради ҳамда мамлакатимизда уй-жой танқислигини яқин 10-12 йил ичида тугатиш учун уй-жой фондини қисқа вақт ичида анча ошириш вазифасини қўяди.

Партия ва ҳукуматимизнинг доимий ёрдами ва ғамхўрлиги туфайли Совет Ўзбекистонида саноат қурилиши кенг миқёсда ривожланиши билан бирга, уй-жой қурилиши ва маданий-маиший қурилиш ҳам тез суръат билан ривожланиб бормоқда, колхоз қишлоқларининг қиёфаси ўзгариб, янги социалистик қишлоқлар ва шаҳарчалар барпо этилмоқда, янги қурилиш объектлари вужудга келмоқда. Совет ҳокимияти йилларида республикамиз пойтахти Тошкент ўз қиёфасини тамомила ўзгартирди ва эндиликда Совет Иттифоқидаги кўкаламзор ва энг гўзал йирик индустриал маданий шаҳарларнинг бирига айланди.

Турли идораларга қарашли майда қурилиш ташкилотларини бирлаштириш ва уларнинг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш натижасида 1957 йилда капитал қурилиш ишлари муваффақиятли суратда амалга оширилмоқда. Республикада шу йилнинг 7 ойи мобайнида бажарилган капитал қурилиш ҳажми 1 миллиард 500 миллион сўмни ташкил этади ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 30 процент ортиқдир. Шу вақт ичида 40 минг квадрат метр кўпроқ ҳажмдаги уй-жой фойдаланишга топширилди. Областимиздаги «Алмаликсвинецстрой» 152-қурилиш тресте сингари қурилиш ташкилотлари уй-жой қурилиши планини анча ошириб бажардилар.

Кейинги 10 йил мобайнида Тошкент шаҳрининг бир ўзидагина 365 минг квадрат метр ҳажмида, 1956 йилда эса салкам 100 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилган эди. Бу йил Тошкент шаҳрининг бинокорлари камида 170 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой биносини фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар.

Аммо кейинги вақтларгача саноат қурилиши суръатлари уй-жой қурилиши суръатларидан ўзиб кетди ва ҳозирги кунда уй-жой танқислиги мамлакатимиздаги неча минглаб меҳнаткашлар учун энг жиддий масалалардан бири бўлиб қолди. Уй-жой қурилиши ҳажмининг муттасил ўсиб бораётганлигига қарамай, аҳолисининг тез ортиб бораётганлиги ва саноатнинг устун даражада ривожланаётгалиги уй-жой проблемасининг ҳали ҳам энг жиддий проблемалардан бири бўлиб қолишига олиб келди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленумида таъкидлаб кўрсатилганидек, уй-жойларга эҳтиёж катта бўлишига қарамай, кўпгина раҳбар ходимларнинг жавобгарликни сезмасликлари ва бу ишга жиддий эътибор бермасликлари сабабли уй-жой қурилишига давлат томонидан ажратилаётган маблағлардан йил сайин ёмон фойдаланилаётир, уй-жой биноларини, маданий-маиший объектларни қуриб битказиш плани бир неча йиллардан бери бажарилмасдан келмоқда. 1956 йилда республикада уй-жойларни фойдаланишга топшириш плани умуман 79 процент бажарилгани ҳолда, Тошкент областида бу план атиги 67 процент бажарилди, холос.

Мирзачўлда уй-жой қурилишининг қандай катта аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Аммо бу ерда ҳам уй-жой қурилиши плани, хусусан уй-жойларни фойдаланишга топшириш плани мутлақо қониқарсиз бажарилмоқда. Бу йил планга мувофиқ 25 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилиши керак эди, шу йилнинг 6 ойи мобайнида эса атиги 11 минг квадрат метр ҳажмидаги уй-жой фойдаланишга топширилди.

Пленумда якка тартибда уй-жой биноларини қуришни яхшилашга тааллуқли бир қанча масалалар ўртага қўйилди. Ўзига уй қуриб олмоқчи бўлган меҳнаткашларнинг ер участкаси ололмай ойлаб ва ҳатто йиллаб сарсон бўлаётганликларини кўрсатувчи мисоллар келтирилди. Меҳнаткашлар депутатлари Советларининг баъзи бир ижроия комитетлари участка қурувчиларга ер ажратиб бериш масаласини узоққа чўзиб келмоқдалар ва сусткашлик билан ҳал қилмоқдалар. Участка қурмоқ учун ер ажратиб бериш ва ерларни расмийлаштириш ишида бюрократизм, сансалорлик ва ҳатто суиистеъмол қилиш фактлари ҳали ҳам бор.

Уй-жой қурилиши, маданий-маиший ва саноат қурилишини тобора кенг миқёсда олиб бориш учун қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари кустарчилик ва штурмчиликка хотима бериб, ишда қаттиқ тартиб ўрнатишлари, қурилишга раҳбарлик қилиш савиясини янада яхшилашлари лозим. Ишчи кучларидан ва ажратилган маблағлардан тўғри фойдаланиб, қурилиш муддатларини ва қурилиш ишларининг қимматини камайтириш учун бутун чораларни кўриш керак.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг участка қурувчиларга муносабатини тубдан ўзгартириш, ер участкалари ажратиб беришдаги бюрократизм ва сансалорликка чек қўйиш керак. Уй-жой проблемасини тезроқ ҳал қилиш учун горькийликларнинг ташаббуси билан бошланган умумхалқ ҳаракатини қўллаб-қувватлаш, Ўзбекистонда кўпдан бери «ҳашар» деб аталиб келган кенг халқ ҳаракатини авж олдириб, меҳнаткашларнинг ўз кучлари билан уй-жой биноларини қуришларига эришиш лозим.

Уй-жой хўжалигини ривожлантириш ишларини шаҳарлар ва район марказларини обод қилишга доир зарур коммунал-маиший тадбирларни амалга ошириш билан қўшиб олиб бориш керак. Шу билан бирга бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш, ички резервлар ва имкониятлардан тўлароқ фойдаланишга алоҳида эътибор бериш зарур. Чунки бу материалларни ишлаб чиқаришни тубдан яхшиламай туриб уй-жой қурилиши соҳасида белгиланган программани амалга ошириб бўлмайди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми барча имкониятларни ҳисобга олиб, республикамизда уй-жой танқислигини қарорда кўрсатилганидек, 10-12 йил ичида эмас, балки 5-6 йил ичида тугатишга ва республикамизда уй-жойга жуда муҳтож бўлган меҳнаткашларнинг эҳтиёжини қондиришга қарор қилди. Бу анча мураккаб ва қийин вазифадир. Бутун куч ва ғайратимизни пленумнинг бу кўрсатмасини тўла бажаришга, СССРда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида партия ва ҳукумат чиқарган тарихий қарорларни тинмай амалга оширишга сафарбар қилайлик.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ленинграддаги рангли металлар ишловчи «Красний Виборжец» заводини Ленин ордени билан мукофотлаш тўғрисида

Ленинграддаги рангли металлар ишловчи «Красний Виборжец» заводи барпо этилган куннинг юз йиллиги муносабати билан ҳамда завод коллективининг ўз ватанимизда прокат ишлаб чиқариш ва рангли металлардан бошқа буюмлар ишлаб чиқариш ва ривожлантиришдаги катта хизматларини тақдирлаб, **Ленинграддаги рангли металлар ишловчи «Красний Виборжец» заводи Ленин** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль
1957 йил 31 август.

Ғўза парваришини йиғим-теримга тайёргарлик билан боғлаб олиб борайлик!

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ПАХТАНИНГ ОЧИЛИШИНИ ТЕЗЛАШТИРИШ УЧУН БАРЧА ТАДБИРЛАРНИ АМАЛГА ОШИРАЙЛИК

Илғорлар тажрибаси ва агротехника фани шуни уқдирадики, кўсаклар тўлишаётганда унинг очилишини тезлаштириш учун қатор мелиоратив тадбирларни амалга ошириш зарур. Бу ишни амалга ошириш ерости сувлари яқин турган жойларда ғоят муҳимдир. Пахта далаларига яқин бўлган зовур ва коллекторлар шу кезларда чуқур қилиб қазилмаса зах сув юзага чиқиб ҳосилнинг етилишини кечиктиради, бундан ташқари бир қисм ҳосилнинг нобуд бўлишигача олиб келади.

Мирзачўл ерларидаги Сирдарё, Верхне-волинск, Гулистон район пахтакорлари агротехниканинг ана шу кўрсатмаларини тўғри ҳисобга олиб зовур ва коллекторларни тозалашга киришдилар.

Кўсакларнинг очилишини тезлаштиришда далаларни вақти-вақти билан шобадалатиб туриш ҳам катта аҳамиятга эга. Чунки ҳозирги кунларда ғўзаларнинг шохи ўсиб бир-бирига киришиб кетган, айрим жойларда ғўза туплари ётиб қолган. Шу хилдаги пахта далаларига оралаб турилмаса, биринчидан, кўсак тез пишмайди, иккинчидан ерга тегиб қолган кўсакларнинг чириши мумкин. Янгийўл районидаги илғор колхозлар мана шундай далаларни доим назорат қилиб турибдилар, бригада, звено бошлиқлари маълум даражада кишилар ажратиб уларнинг ғўзани шобадалатиб туришга, ётиб қолган ғўзаларни кўтариб қўйишга сафарбар этганлар.

Зарур бўлган жойларда қайта чеканка ўтказиш, бунда айниқса ён шохларини чеканка қилиш — ҳосилнинг тез пишиб етилишида муҳим омиллардан биридир. Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» колхозида барча пахта далалари сўнгги кунларда текширишдан ўтказилди ва бирмунча кечиккан, ҳозирги пайтда чеканка талаб бўлган ғўзаларнинг учи, ён шохлари чилпиб кетилмоқда.

Ҳосилга-ҳосил қўшишни давом эттириш билан бирга кўсакларнинг яхши тўлиши ҳамда тезроқ очилишини таъминлаш учун керакли бўлган барча тадбирларни ўз вақтида, тўла амалга оширайлик. Йиғим-теримни уюшқоқлик билан кутиб олиш мақсадида тайёргарлик ишларини кучайтириб юборайлик. Маҳаллий партия, совет ташкилотлари ҳамда, колхоз ва совхоз, МТСларнинг раҳбарлари дала ишлари суръатини бўшаштирмаган ҳолда, теримга тайёргарликни ҳам бошлаб юбориш учун курашишлари зарур.

☆ ☆ ☆

Ғўза парваришини давом эттирамиз

Колхозимиз аъзолари бу йил 460 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганлар. Улар ана шу мажбуриятни тўла ва ошириб бажариш мақсадида ёз бўйи астойдил меҳнат қилдилар. Об-ҳавонинг ноқулай келганлиги сабабли дуч келган қийинчиликларни енгиб, барча майдонларда ғўза тупларининг нормал қалинликда бўлишига эришдилар.

Айниқса, қардош республикалардан келган ўзаро текшириш бригадалари аъзолари томонидан кўрсатилган камчиликларни тугатиш учун зарур тадбирларни амалга оширганлигимиз сабабли ғўза парвариши соҳасида бирмунча ютуқларни қўлга киритдик. Ишчи кучларидан, механизациядан тўла ва унумли фойдаландик. Чопиқ ва культивацияни ўтказишда, ҳар туп ғўзани озиқлантириш ва қондириб суғоришда илғорлар тажрибасига, агротехника қоидаларига тўла риоя қилдик.

Бригадалараро социалистик мусобақанинг тўғри йўлга қўйилиши яхши натижа бераётир. Мусобақадош бригадалар ўзларига бириктилган пахта майдонларидаги ҳар бир туп ғўзада 12-13 тадан тўқ кўсак бўлишига эришдилар.

Колхозимиз аъзолари бу йилги шароитга кўра, ғўза парваришини камида 10-15 сентябргача давом эттириш зарур эканлигини яхши тушунадилар. Чунки, ҳали ғўза тупларининг юқори шохларида пайдо бўлган шона ва гулларни тўқ кўсакларга айлантириб олиш каби муҳим вазифани бажариш керак. Бунинг учун ғўзани чанқатиб қўймаслик, ҳали ҳосили кўнгилдагидек бўлмаган баъзи карталарга шарбат сув оқизиш, лозим топилган ерларда чопиқ ва культивацияни давом эттириш зарур. Колхозимиз аъзолари мана шу мақсад билан ғўза парваришини қизғин давом эттираётирлар. Н. Шамиров, Қ. Зиёддинов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда меҳнат яхши ташкил этилган. Ҳар иккала бригада аъзолари илгари зиммаларига олган 28 ўрнига гектаридан 30-32 центнердан ҳосил етиштириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётирлар. Бу бригадаларнинг пахта далаларида бўлган киши ана шу юксак мажбуриятга яраша ҳосил тўпланаётганлигидан мамнун бўлади. Бу соҳада Й. Раҳимов, Н. Турсунов, П. Қорабоев каби механизаторларнинг хизматлари катта. Улар шу кеча-кундузда ҳам ўз агрегатларидан унумли фойдаланиб, юқори ҳосил етиштириш ишига муносиб ҳисса қўшаётирлар.

Мўл ҳосилнинг калиди сувчилар қўлида, деб бекиз айтган эмаслар. Кечалари киприк қоқмай, ғўзаларга жилдиратиб сув қўяётган, ҳар туп ғўзанинг гуркираб яшнаши, мўл ҳосил тўплаши учун ҳаракат қилаётган миришкор сувчилар ҳурматга лойиқ кишилардир. Бир неча йиллардан бери звено бошлиғи бўлиб, сувчилик касбини эгаллаган Мелибой ота Дониёров, Усмон Сарибоев каби ўртоқлар кўпчиликка намуна бўлаётирлар.

Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти йиғим-терим бошлангунча бажарилиши лозим бўлган ишларнинг аниқ графигини тузиб чиққан. Азамат пахтакорларимиз теримга пухта тайёргарлик кўриш билан бирга, ана шу график асосида ишлаб, зарур тадбирларни амалга ошираётирлар.

Колхозимиз аъзолари ўз зиммаларига олган мажбуриятларини ортиғи билан бажариб, Улуғ Октябрь байрамига муносиб совға тайёрлайдилар.

А. ИСМАТОВ,
Мирзачўл районидаги Охунбобоев номли колхознинг раиси.

Ғўза парвариши илғорлари

2-«Далварзин» совхозининг А. Қаюмов, У. Эрматов, Н. Қодиров ўртоқлар бошлиқ бригадаларида бўлганимизда ишчиларнинг мўл ҳосил етиштириш йўлида астойдил меҳнат қилиб, яхши натижаларга эришаётганликларини кўрдик. Бу бригадаларда ғўза парвариши шу кеча-кундузда ҳам сира сусайтирилмаган. Ишчилар ғўзани талабига қараб кеча-кундуз қондириб суғормоқдалар. Ҳар туп ғўзада 10-12 тадан кўсак борлиги бу бригадаларда культивация, чопиқ, озиқлантириш ва бошқа ишлар ўз вақтида, сифатли бажарилаётганлигидан далолат беради. Илғор ишчилар ўз мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун ҳосилга-ҳосил қўшишни давом эттирмоқдалар.

Шунингдек, йиғим-теримни ҳам муваффақият билан бошлаш учун ҳозирдан бошлаб пухта тайёргарлик кўрилаётир: йўл ва кўприклар тузатилмоқда, хирмонлар сувалиб, тош-тарозилар ва қоп-қанорлар тахт қилиб қўйилмоқда. Бригада ишчилари Октябрнинг 40 йиллигини олинган мажбуриятни бажариш билан кутиб олиш учун астойдил ҳаракат қилаётирлар.

Ё. ҲАСАНОВ.

Янги ўқув йили бошланди

Тошкент мактабларида кеча янги ўқув йили зўр муваффақият билан бошланди. **Суратда:** Октябрь районидаги 41-мактабнинг 7-синфида алгебра дарси.
В. Салов фотоси.

Шодиёна тонг отганда

Муҳаббат бугун тонг ғира-ширасида уйғонди. Юз-қўлини ювиб бўлгач, кечқурун саранжом қилиб қўйган портфелини яна бир марта кўздан кечириб чиқди. Бу йил мактаб остонасига илк бор қадам қўяётган қизининг ошиқиб турганини кўрган онаси, унга дарҳол нонушта тайёрлади. Муҳаббат нари-дан-бери кийинди-да, бир қўлига портфелини, иккинчи қўлига чиройлик гулдастани тутиб онаси билан бирга мактабга жўнади.

Сентябрь эртасининг оромбахш шабадаси эсиб турибди. Кўчаларда ўқувчилик формаси кийган турли ёшдаги ўғил-қиз болалар дадил қадам ташлаб бормоқдалар. Булар орасида ота-оналари етаклаб кетаётган жажжи қиз ва ўғил болалар ҳам бор. Уларнинг кўзларида нур, лўппигина юзларида севинч барқ уриб турганини кўрган киши қувонади.

Мана, тўнғич фарзандининг қўлидан ушлаб мағрур қадам ташлаб бораётган ёш отанинг ҳаяжонини бир тасаввур қилиб кўринг. У ўз шодлигини қалбига сиғдира олмайди.

Эрталаб соат 8. Мактабнинг дарахтлар қуюқ соя ташлаб турган ҳовлиси. Ҳар томондан шодиёна садолар, болаларнинг шўхчан қийқириқлари баралла эшитилади.

Онаси етаклаб келган Муҳаббат қўлидаги гулдастани ҳурматли ўқитувчиси Бобожон Олимовга узатди. Ўқитувчи унга устозлик меҳри билан боқди ва ташаккур айтди. Сўнгра Муҳаббатнинг қўлидан ушлаб олди-да, саф тортиб турган биринчи синф ўқувчилари қаторига олиб бориб қўйди.

Биринчи қўнғироққа оз вақт қолди. Ҳамма ўқувчилар синф-синфи билан сафга чизилганлар. Тантанали жим-житлик ҳукм сурмоқда. Мактаб директори ўртоқ Комилжон Ҳошимов ўқувчилар ва ўқитувчиларга қарата қисқача табрик нутқи сўзлади ҳамда уларга янги ўқув йилида янги муваффақиятлар тилади. Ундан кейин сўзга чиққан Ленин номли колхоз раиси ўртоқ Ҳожиакбар Отажонов ўқувчиларни кунт билан ўқишга, интизомли бўлишга ва меҳнатга муҳаббат қўйишга чақирди.

Қўнғироқ чалинди, ҳамма синфга кирди. Мактаб ҳовлиси бир зумда сув сепгандай жим бўлиб қолди.

Тошкент районидаги 2-ўрта мактаб коллективи янги ўқув йилига яхши тайёргарлик билан кириб келди. Мактаб ўқиш бошланган биринчи куни 650 ўқувчининг ҳаммасини ўз қучоғига олди.

Ш. АСҚАРОВ.

Яна ўқув юртлари қучоғида

8-трамвайда келаётган бир гуруҳ ёшлар Комсомол майдони остановкасида тушдилар-да, тўрт қаватлик кўркам бино томон юрдилар. Булар республикамиз ёшларига бу йил тақдим этилган ажойиб совға — Шарқшунослик институтининг студентлари эди. Собиқ «Средазуголь» комбинатининг маъмурий бошқарув аппарати жойлашган тўрт қаватлик муаззам бино шарқ халқларининг тарихи, маданияти, тили ва адабиётини ўрганишга аҳд қилган ана шу илм толибларига берилган...

Ўрта Осиёнинг энг кекса олий ўқув юрти САГУнинг барча саккиз факультетида машғулотлар уюшқоқлик билан бошланди. Бу йил аудиторияларни тўлдириб ўтирган биринчи курс студентлари орасида 2-3 йил ишлаб чиқаришда бўлиб, катта ҳаётий тажриба орттирган қувноқ йигит ва қизларни кўплаб учратамиз. Бу олий ўқув юрти ўз қучоғига 700 дан ортиқ ёшни қабул қилди.

Тошкентнинг иккинчи йирик илмий маркази—Политехника институтига қабул қилинган 970 студентнинг қарийб ҳаммаси ана шу 2 сентябрь тонгини зўр қувонч ва завқ билан кутган эди. Мана улар институтнинг кенг, ёруғ аудиторияларида олимларнинг лекцияларини тингламоқдалар...

Тошкент Давлат Медицина, Педагогика, Чет тиллари ва бошқа институтларида, 40 га яқин техникумда янги ўқув йили кўтаринки руҳ ва зўр уюшқоқлик билан бошланди. Бу олий ва ўрта ўқув юртлари қучоғида практик машғулотлардан қайтиб келган, ёзги каникулни муваффақиятли ўтказган ўн мингларча йигит ва қизлар яна ўқишни бошлаб юбордилар.

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашининг техника-иқтисодий кенгаши

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашида техника-иқтисодий кенгаши ташкил этилди. Унинг составига 61 киши кирди. Булар орасида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти С. Ю. Юнусов, Пахтачилик саноати марказий илмий-текшириш институтининг директори А. Нуралиев, Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводи прокат цехининг старший вальцовкачиси Р. Ғойибназаров, Тошкент тўқимачилик комбинатининг мастер ёрдамчиси, рационализатор В. Катанаев, Фарҳод-ГЭС эксплуатация цехининг мастери Х. Хасанов, Янгийўл консерва заводининг бош механиги Г. Тюш, Тошкент политехника институтининг доценти И. Улеватий, Тошкент область партия комитетининг секретари С. Нусратов, пахта тозалаш ускуналари махсус конструкторлик бюросининг бошлиғи А. Взенконский ва бошқалар бор.

Олтита секция — оғир саноат, машинасозлик, қурилиш материаллари, пахта ва луб экинларини қайта ишлаш, енгил ва озиқ-овқат саноати секциялари ташкил қилинди.

Секцияларнинг ва кенгашнинг ишларида олимлар, инженерлар, ишлаб чиқариш новаторлари, партия, совет, касаба союз, хўжалик ва илмий-текшириш муассасаларининг раҳбарларидан 150 га яқин киши иштирок қилади.

Техника-иқтисодий кенгаш тўғрисидаги низом ишлаб чиқилди. Бу кенгаш меҳнаткашларни саноатни бошқариш ишига кенг жалб қилиш мақсадида ташкил этилди. Кенгаш Халқ хўжалиги кенгашининг маслаҳат органи бўлади. Саноатни янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалалар ва иқтисодий-маъмурий районда ишлаб чиқарувчи кучлардан ва ресурслардан тағин ҳам тўлароқ фойдаланиш ишлари кенгашнинг вазифасига киради. Кенгаш янги машиналарни, приборларни ва ускуналарни проектлаш ҳамда модернизациялаш, прогрессив технологияни, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштиришни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, меҳнатни нормалашни яхшилаш ва иш ҳақини тартибга солиш масалалари билан шуғулланади. Кенгашга яна ихтироларни ва рационализаторлик таклифларини кўриб чиқиш, новаторларнинг илғор тажрибасини умумлаштириш ва ёйиш, мамлакатдаги бошқа иқтисодий-маъмурий районлар билан корхоналардаги техника янгиликларини айирбошлаш вазифаси юклатилди.

Секциялар ишга бошлади. Тематик планлар тузиб чиқилди.

Оғир саноат секцияси иқтисодий райондаги саноат корхоналарида кўп қўлланадиган кўмирдан фойдаланишнинг рационалроқ методларини ишлаб чиқиш ва қаттиқ ёқилғининг нобуд бўлишига қарши усулларни ишлаб чиқишни ўзининг биринчи галдаги вазифаси қилиб қўйди. Мутахассислар ва ишлаб чиқариш новаторларининг таклифи билан тематик планга бошқа муҳим масалалар ҳам киритилган. Бу масалаларнинг ҳал этилиши саноатни янада ривожлантиришга ёрдам беради. Оҳангарон кўмирини брикетлаш, эриб турган пўлатдан том устига ёпиладиган тунука қуйиш технологиясининг перспективаларини, кислород саноатини ривожлантириш йўллари, лак-бўёқ саноати учун хомашё базасини қидириш йўллари белгиланди.

Машинасозлик секцияси қизиқ темаларни белгилади. Бу секцияда инструментлар, машинасозлик корхоналарида мосламалар ва ускуналар чиқаришни ихтисослаштириш масалалари ҳал қилинади. Метиз тайёрлайдиган махсус завод барпо қилиш зарур деб топилди. Секция шу корхонада жорий қилинадиган технологик процессларни кўриб чиқади, унинг қувватини белгилайди.

Тошкент иқтисодий-маъмурий районида бир қанча йирик машинасозлик заводлари бор. Илғор технологияни ишлаб чиқишда уларга ёрдам бериш учун бюро ташкил этилади. Ана шу бюро базасида келажакда машинасозлик саноатининг проект-технология институтини ташкил қилиш мўлжалланади.

Пахта ва луб экинларини қайта ишлаш секцияси пахта тозалаш саноатида ҳал этиш пайти келган проблемаларни амалга ошириш билан шуғулланмоқда. Бу секция пахта тозалаш заводларини рационал жойлаштириш, пахта тайёрлаш, ташиш ва уни қайта ишлашни комплекс механизациялаш йўлларини қидиради.

Озиқ-овқат саноати секцияси иқтисодий районда гўшт, сут етиштиришни ривожлантириш перспективаларини қараб чиқишни ўзининг биринчи вазифаси қилиб қўйди. Бошқа бир муҳим проблема ҳам — ёғ заводларида ва совун пиширишда янги техника ва технологияни жорий қилиш проблемаси ҳам ҳал этилмоқда.

Қурилиш материаллари секцияси капитал қурилиш программасини амалга ошириш билан боғлиқ кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни ишлаб чиқиш билан шуғулланади. Секция янги хил девор материаллари, архитектура деталлари ва бошқа хомашё топиш ҳамда уларни тайёрлаш усулларини қидирмоқда.

Енгил саноат секцияси янги хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштириш устида ишламоқда.

Техника иқтисодий кенгаши республика Халқ хўжалиги кенгашлари ва Киев иқтисодий-маъмурий райони билан техника янгиликларини доимий айирбошлашни йўлга қўйиш тадбирларини кўрмоқда. Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши фабрика ва заводларининг коллективлари Киев иқтисодий-маъмурий районининг корхоналари билан мусобақа қилишмоқдалар. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 30-31 августда бўлиб ўтган Пленумида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Н. А. Муҳитдинов «КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССРда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисида»ги қарори ва Ўзбекистон ССРда уй-жой қурилишини кенгайтириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари» ҳақида доклад қилганлиги газетамизда хабар қилинган эди (ўртоқ Н. А. Муҳитдиновнинг доклади газетамизнинг 1 сентябрь сонида эълон қилинган).

Доклад юзасидан музокаралар бўлди.

Пленум қатнашчилари ўз нутқларида республиканинг ҳамма меҳнаткашлари Партия ва Ҳукуматнинг мамлакатда уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги қарорини якдиллик билан маъқуллаганликларини айтиб ўтдилар. Совет кишилари бу қарорни Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг халқ бахт-саодати тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини кўрсатувчи янги ёрқин далил деб билмоқдалар.

Партия ва Ҳукуматнинг уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги қарори меҳнат ғайратини янада зўр куч билан юксалтириб юборди. Ҳамма жойда саноат корхоналарининг коллективлари, колхозлар, совхозлар, МТСлар Улуғ Октябрнинг 40 йиллиги шарафига социалистик мусобақани тағин ҳам кенг авж олдирмоқдалар. Республика бинокорлари имкониятларни ва резервларни ҳар тарафлама ҳисобга олиб, уй-жой биноларини қуриш ва бу биноларни ишга тушириш топшириқларини муддатидан олдин бажариш тўғрисида ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олмоқдалар.

Пленумда сўзга чиққанлар уқдириб айтдиларки, ўртоқ Муҳитдинов докладида қўйилган вазифани шараф билан бажариш—Партия ва Ҳукуматнинг уй-жой қурилиши тўғрисидаги топшириғини 5-6 йил ичида муддатидан олдин бажариш ва уй-жойга жуда муҳтож бўлган меҳнаткашларнинг эҳтиёжини қондириш учун республикада бутун шарт-шароит бор.

Пленум қатнашчилари бу соҳада тўпланган тажрибаларни якунлаш билан бир қаторда ўз нутқларида уй-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қуриш топшириқларининг қандай бажарилаётганлигини ҳар томонлама танқидий анализ қилиб бердилар, мавжуд камчиликлар ва хатоларни очиб ташладилар, уй-жой қурилишига ва умуман капитал қурилишга раҳбарликни яхшилашга эътиборни жалб қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг секретари ўртоқ **С. Н. Нуриддинов** пойтахт области шаҳарларида, ишчи посёлкаларида ва қишлоқларида уй-жой қурилиши тобора кенгаётганлигини айтиб ўтди. Давлат томонидан шу мақсад учун берилаётган маблағлар бу беш йилликда ўтган беш йилликдагига нисбатан анча кўпайтирилди. Шундай бўлса ҳам уй-жой билан таъминлаш проблемаси кескин проблема бўлиб қолаётир. Капитал қурилишга қониқарсиз раҳбарлик қилинаётганлиги сабабли бу қурилиш учун ажратилган маблағлар тўла равишда ўзлаштирилмаётир, уй-жой биноларини, маданий-маиший объектларни қуриб битказиш плани бир неча йиллардан бери бажарилмасдан келмоқда. Уй-жой қурилиши бу йил ҳам жуда секин бораётир.

Қолоқликнинг асосий сабабларидан бири шуки, индустриал методлар қурилишга яхши жорий қилинмаётир, темир-бетон конструкциялар, яхлит панеллар кам ишлатилмоқда. Ҳатто кучли техника билан таъминланган «Главташкентстрой» сингари катта бинокорлик ташкилотида ҳам йиғма темир-бетон Москва, Киев ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидаги қурилишларда бўлганига қараганда уч-тўрт марта кам қўлланилмоқда. Чирчиқда ҳам йиғма темир-бетон кам ишлатилмоқда. Республика қурилиш министрлиги ва Халқ хўжалиги кенгашлари прогрессив методларни жорий қилишга бўлган ўз муносабатларини ўзгартиришлари, темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқарадиган янги заводлар қуриш тадбирларини кўришлари лозим.

Техника объектларини қуришда қатнашаётган қурилиш ва пудратчи ташкилотларнинг ишида бир-бирига аниқ боғланиш йўқлиги жиддий тўсқин бўлиб турибди. Заказчилар билан пудратчилар ўртасидаги мавжуд ўзаро муносабатларни ҳам қайта кўриб чиқиш керак. Заказчилар зарур айрим материалларни етказиб бермаётганликлари учун баъзи иморатлар ва маданий-маиший объектлар битмай ва фойдаланиш учун топширилмай чала қолиб келмоқда. Пудратчилар ҳам материаллар топиб ишлатишдан ўзларини четга олмоқдалар. Бу ҳол ишга зарар етказмоқда, объектларни ишга туширишни кечиктирмоқда. Республика ҳукумати қурилишларни майда жиҳозлар билан таъминлашни битта ташкилот қўлида тўплаш чораларини ўйлаб кўриши лозим.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг участка қурувчиларга муносабатини тубдан ўзгартириш, ер участкалари ажратиб беришдаги бюрократизм ва сансалорликка чек қўйиш керак. Область партия комитети ва область ижроия комитети Тошкентда ва областнинг бошқа шаҳарлари ҳамда ишчи посёлкаларида участка қурмоқчи бўлганларни тўла таъминлайдиган миқдорда ер ва катта массивлар ажратиб бериш чораларини кўрмоқда.

Ўртоқ Нуриддинов Калинин районидаги Ворошилов номли колхозни, Юқори Чирчиқ ва бошқа бир қанча районлардаги қишлоқ хўжалик артелларини мисолга олиб, қишлоқда уй-жой қурилишини авж олдирмоқ учун жуда катта имкониятлар борлигини кўрсатиб берди. Лекин кўпгина район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари бу ишга етарли эътибор бермаётирлар. Бинокорлик материаллари билан таъминлаш ёмон аҳволда бўлганлиги сабабли совхозларда уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши секин бормоқда. Вахоланки, бинокорлик материаллари саноати, ҳунармандчилик кооперацияси йўли билан ҳам шунингдек колхозларнинг ўзида ҳам бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш имконияти бор. Колхозлардаги бўлинмас фондлар ҳисобига ҳар бир колхозда ёки колхозлараро ғишт, ганч, гипс заводларинигина эмас, шу билан бирга цемент ишлаб чиқарадиган корхоналар қуриш масаласини ҳам ўйлаб кўриш керак эди.

Проектлаш ташкилотлари уй-жой биноларининг ва маданий-муассасаларнинг яхши сифатли, замонавий талабларга жавоб бера оладиган типовой проектларини тайёрлаб берганлари йўқ деса бўлади. Республика ҳукумати қишлоқларда, айниқса Мирзачўл районларида янги уйлар қурилиши учун проектлар тузишни яхшилаш масаласини кўриб чиқиши лозим.

— Тўппа-тўғри шуни айтиш керакки, дейди ўртоқ Нуриддинов, — биз, обком ва область ижроия комитети раҳбарлари капитал қурилиши билан, айниқса уй-жой қурилиши билан шу вақтгача чуқур шуғулланмадик. Бундай камчилик Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси ва Республика Министрлар Советида ҳам содир бўлди.

Область партия ташкилоти бинокорлар орасида сиёсий ишларни кескин равишда кучайтиришга, қурилишларда коммунистларни жой-жойига қўйиб, улардан тўғри фойдаланишга, бутун кучни капитал қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажариш учун сафарбар этишга ҳаракат қилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Самарқанд обкомининг секретари ўртоқ **О. А. Алимов** дедики, Самарқандда ва умуман областда уй-жой қурилиши бу йил ўтган йилдагига қараганда бирмунча яхшироқ бормоқда. Участкалар қуриш ҳам анча кенгайиб кетди. Фақат коммунал банк йўли билангина участка қурувчиларга 1957 йилда тўрт миллион сўмдан кўпроқ қарз берилди. Кўпгина корхоналарнинг коллективлари горькийликлардан ўрнак олиб ҳашар усули билан уй-жой биноларини қурмоқдалар. Лекин қурилиш суръатлари Партия, Ҳукуматнинг қўйган вазифаларидан анча орқада қолмоқда. Уй-жой биноларини битказиб топшириш муддатлари орқага сурилмоқда. Қурилишларнинг сифати айниқса қониқарсиз. Шундай бўлса ҳам ишни чала топширувчиларга қарши ҳали ҳам кескин кураш олиб борилмаётир.

Кўп қурилишларда ишни ташкил этишга етарли эътибор берилмаётир. Ишни ташкил этиш планлари, механизмларни қандай ўрнатиш, электр киритишни қандай ташкил этиш, йўллар қуриш, ер ости коммуникацияси, ярим фабрикатлар тайёрлаш учун керакли планлар олдидан тузиб қўйилмаётир. Нотўғри планлаштириш ҳоллари ҳам рўй бермоқда, қурилиш ташкилотлари иш билан бир текисда таъминланмаётир: одатда улар йилнинг биринчи ярмида пойдеворлар қуриш, биноларнинг деворларини кўтариш билан шуғулланиб, иккинчи ярмида пардозлаш ишларига киришадилар. Келгуси йил учун лозим бўлган тайёргарлик кўрилмаётир. Мана шуларнинг ҳаммаси қурилиш майдонларида ишни издан чиқарибгина қолмасдан, шу билан бирга кадрларнинг қўнимсизлигига ҳам сабаб бўлмоқда. Республика госплани ўз хатоларини ҳисобга олиб, 1958 йилда қуриладиган уй-жой бинолари қурилишини бошлаб юбормоқ учун Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга ва маҳаллий Советларга бериладиган маблағни ҳозирнинг ўзидаёқ кўзда тутиши лозим. Қурилишларни материал ва техника билан таъминлашни планлаштириш ишлари ҳам тартибга солиниши зарур.

Проект—техника ҳужжатлари билан таъминланмаган объектларни планга киритиш сингари хато тартиб ҳали ҳам тугатилгани йўқ. Узгоспроектнинг бу ҳужжатларни белгиланган муддатларда тайёрлаб бермаслиги одат қаторига кириб қолган.

Ўртоқ Алимов қишлоқларда уй-жой қурилиши тўғрисида гапириб «Ўзбексельстрой» томонидан колхозчилар учун қуриладиган типовой уйларга тузилган проектларнинг сифати паст эканлигини кўрсатиб ўтди. Проектлар асосан маҳаллий бинокорлик материалларидан қурилишда фойдаланишни ҳисобга олмай тузилган. Бу проектларда миллий хусусиятлар, мебелларни ўнғай қилиб жойлаштириш ва шу кабилар ҳам ҳисобга олинмаган. Уй-жой биноларини қуриш ҳам жуда қимматга тушмоқда. Албатта бундай проектлардан қишлоқлардаги қурилишларда фойдаланиб бўлмайди.

Ўртоқ Алимов дедики, Самарқанд область территориясида мармар, гипснинг катта запаслари бор, шундай бўлса ҳам бу материаллар бошқа республикадан келтирилмоқда. Самарқанд областида қурилиш учун ҳам, шунингдек маданий-маиший эҳтиёжлар учун ҳам мармар блоклар, плиталар ва ҳар хил буюмлар ишлаб чиқарадиган завод қуриш зарур. Мармар қазиб олинадиган карьерни Самарқанд Халқ хўжалиги кенгашига топшириш ҳам мақсадга мувофиқ бўлади. Республика Министрлар Совети маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқармоқ учун керакли хом ашё запасларини областдан қидириб топиш ишларини кенгайтиришни кўзда тутиши керак.

Фарғона область партия комитетининг секретари ўртоқ **Т. Қ. Қамбаров** сўзга чиқиб айтдики, кейинги вақтларгача областда уй-жой қурилишига етарли эътибор берилмади. Бундай қурилиш учун ажратилган катта маблағлар фойдаланилмай қолиб кетаберди. Давлат уй-жой бинолари қуриш планининг 1957 йилда ярмидан сал кўпроғи бажарилди. Область ва шаҳар партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари қурилиш ташкилотларига қониқарсиз раҳбарлик қилмоқдалар.

Қурилишларда моддий-техника воситаларидан ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланилмаётир, булар жуда кўп объектларга сочиб юборилмоқда. Қурилиш ишларида прогрессив усуллар яхши жорий қилинмаётир. Кўпгина қурилиш ташкилотларининг мустаҳкам ишлаб чиқариш базаси йўқ. Ўзбекистон Қурилиш министрлиги Фарғона ва Қўқонда темир-бетон конструкциялар ясайдиган базаларни кенгайтириш учун шошилинч чоралар кўриши керак. Чунки бу шаҳарлардаги қурилишларда бетон жуда етишмай қолмоқда.

Ўртоқ Қамбаров янги қурилаётган уйлардаги квартираларни яхшилаб жиҳозлашнинг катта аҳамияти борлигини айтиб, Фарғона шаҳрида канализация қуришга, водопровод шохобчаларини кенгайтиришга, марказлаштирилган иситиш тармоғи билан уйларни таъминлашга алоҳида эътиборни жалб қилди. Фарғонада магистрал газ қувури Улуғ Октябрнинг 40 йиллигигача қурилиб бўлади. Ҳозирги вақтда шаҳардаги хонадонларни газ билан таъминламоқ учун тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Лекин бу ишда қийинчилик пайдо бўлиб қолди — газга чидаш берадиган арматуралар, қувурлар етишмаётир. Область партия комитети маҳаллий корхоналарда кенг кооперативлаштириш йўли билан шу материалларни ишлаб чиқариш йўлини топди. Бу масалани ҳал қилишда Республика Министрлар Совети ёрдам бериши керак.

Янги уй-жой бинолари қуришни авж олдириш билан бир қаторда маҳаллий Советларнинг мавжуд уй-жой фондини сақлаб қолиш ғамини ҳам ейиш керак. Область шаҳарларидаги кўпгина уйлар капитал ремонтга муҳтож. Аммо бу мақсад учун ажратилган маблағлардан яхши фойдаланилмаётир. Қурилиш — ремонт контораларининг етарли ишлаб чиқариш базаси йўқ, уларни материал ва техника билан таъминлаш йўлга қўйилмаган.

Ўртоқ Қамбаров қишлоқларда уй-жой қурилишини яхшилаш тадбирларига тўхталиб, бу ишдаги катта камчиликларни кўрсатиб ўтди, кўпгина колхозларда доимий қурилиш бригадалари тузилмаган, колхозлараро қурилиш бригадалари ҳам йўқ. Бинокорлик материаллари айниқса тахта ва ёғоч сира етишмаётир. Шундай бўлса ҳам колхозларда маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва дарахтзорларни кўпайтириш йўли билан ёғочга бўлган эҳтиёжни қондириш имкониятларидан тузук фойдаланилмаётир. Тошлоқ районидаги Сталин номли колхоз, Ёзёвон районидаги Ворошилов номли, Ленин номли колхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик артеллари иморатбоп минг-минглаб терак ўстириб вояга етказдилар. Бу колхозларнинг тажрибаларини ҳар томонлама ёйиш керак.

Қурилиш ва монтаж ташкилотларининг, саноат корхоналарининг коллективлари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг СССР да уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги қарорини муҳокама қилиб, Улуғ Октябрнинг 40 йиллиги шарафига уй-жой қурилишини тезлаштириш ва битказиш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олдилар.

Ўзбекистон Компартияси Андижон область комитетининг секретари ўртоқ **Р. Қурбонов** бир қанча министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари уй-жой қурилиши ва маданий-маиший қурилишга парвосизлик билан қараб келаётганликларини айтиб ўтди. Масалан, Олтинкўл, 2-Избоскан МТС ларнинг коллективлари учун қурилаётган уй-жой бинолари қишлоқ хўжалиги министрлиги пулни ўз вақтида бермаганлиги учун битмай қолмоқда. Фарғона Халқ хўжалик кенгаши Андижондаги енгил саноат корхоналарининг ишчилари ва хизматчилари учун уй-жой бинолари қуришга доир жуда зарур масалаларни ҳал қилишда ҳозирча сусткашлик кўрсатмоқда.

Ўртоқ Қурбонов қишлоқларда уй-жой қурилишини яхшилашга ва қишлоқларни обод қилишга доир бир қанча масалаларни айтиб ўтди. У дедики, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аввалги пленумларида «Ўзбекбирлашув» ва унинг раиси ўртоқ Юнусов қурилишларни ёғоч-тахта билан яхши таъминламаётганликлари учун неча марталаб танқид қилинган эдилар. Лекин бу иш ҳали ҳам яхшиланганича йўқ. Ёғоч, тахта ташиб келтириш плани доим бажарилмай қолмоқда. Бош план асосида қишлоқларни қайта қуриш ва қишлоқларда қурилиш ишларини олиб бориш учун проект ҳужжатлари жуда кечиктириб берилмоқда. «Ўзгипрогорсельстрой» институти колхозларга нисбатан олган мажбуриятларини яхши бажармаётир.

Уй-жой биноларини проектлашга доир ишларнинг ҳаммасини чинакам тартибга солиш керак. Типовой проектлар тузувчи республика ташкилотлари бир қаватли ва кўп қаватли иморатлар қуриш учун бир қанча проектлар ишлаб чиқишлари ва бу проектларда индустриал методларни кенг қўлланишни кўзда тутишлари керак.

Саноат ва қурилишни бошқариш қайта ташкил этилганидан кейин, Андижонда Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг 162-қурилиш тресті ташкил этилди. Лекин бу трест механизмлар, ускуналар, транспорт воситалари билан тузук таъминланмаган. Трест республика Қурилиш министрлигининг жиддий ёрдамига муҳтож.

— Республика пойтахтининг бинокорлари, деди Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ **Р. Ғ. Ғуломов**, — КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг уй-жой қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги қарорига жавобан давлат планини муддатидан олдин бажариш ва пландан ташқари 30 минг квадрат метр уй-жой қуриб бериш мажбуриятини олдилар. Горькийликлар методи асосида уй-жой қуриш ҳам кенг авж олдирилмоқда.

Партия ташкилоти барча бинокорларни олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга сафарбар қилмоқда. Қурилишни моҳирлик билан ташкил этиш намуналарини кўрсатувчи мисоллар оз эмас.

Партия ва Ҳукумат томонидан белгиланган уй-жой қурилиши программасини уддаламоқ учун аввало қурилиш ташкилотларининг индустриал базасини мустаҳкамлаш — шундай қилинганда қурилишларнинг темир-бетон конструкцияларга бўлган эҳтиёжини қондириш мумкин бўлади.

Қурилиш ташкилотларини юқори малакали инженер-техник кадрлар билан ҳам мустаҳкамлаш, уларни жой-жойига қўйиб бевосита ишлаб чиқаришда фойдаланиш, ишлашлари учун зарур шароит яратиб бериш жуда муҳим вазифадир.

Ўртоқ Ғуломов қурилишни тезлатишнинг, қурилишларга раҳбарликни яхшилашнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифалари тўғрисида гапирди. Тошкентда қурилиш объектларини проектлаш ишлари билан мамлакатнинг турли шаҳарларидаги 30 га яқин проектлаш ташкилотлари шуғулланиб келаётганлигига энди чидаб туриш мумкин эмас. Тошкент шаҳар ижроия комитети ҳузурида ихтисослаштирилган проектлаш институти тузиш зарур. Шаҳардаги барча қурилиш ташкилотларини «Главташкентстрой» да бирлаштириш, уни янада мустаҳкамлаш керак. Бинокорлик материаллари саноати корхоналарининг ишларини тинмай яхшилаб бориш, бу тармоққа қилинаётган раҳбарликдаги камчиликларни тезроқ тузатиш зарур. Бу камчиликлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аввалги пленумида кўрсатиб ўтилган эди.

Шаҳар ташкилотлари илгари йўл қўйилган хатоларни тузатиб, капитал қурилишни йирик массивларда, биринчи навбатда Чилонзор массивида амалга оширишга ҳаракат қилмоқдалар. Бу массивлардаги қурилиш фақат типовой проектлар асосида олиб борилади.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министри ўртоқ **А. В. Курганов** қурилишни бошқаришнинг қайта қурилганлиги сезиларли натижалар берганлигини айтиб ўтди. Областларда йирик қурилиш трестларининг тузилганлиги қурилишлардаги ишларга оператив раҳбарлик қилиш, маҳаллий резервлардан яхшироқ фойдаланишга имкон беради.

Министрлик, барча қурилиш ташкилотлари республика бинокорлари Партия ва Ҳукуматнинг янги уй-жой бинолари қуриш тўғрисидаги топшириғини 5-6 йил ичида муддатидан олдин бажариш вазифасини ҳал қилишда жуда катта роль ўйнашлари лозим. Бунинг учун қурилишни бошқаришни такомиллаштириш, энг муҳими моддий техника базаси вужудга келтириб, уни мустаҳкамлаш керак.

Ўртоқ Курганов йиғма темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқаришни кенг миқёсда ташкил этиш, поток-тезкорлик методларини қўлланиш, комплекс механизациялашни жорий қилиш зарурлигини уқдириб ўтди. Республикадаги қурилишларда комплекс механизацияни жорий қилиш айниқса оқсамоқда. Энг муҳими шуки, қурилишни комплекс механизациялаш йўли билан меҳнат унумдорлигини икки-уч баравар оширишга эришиш керак. Қурилиш ишларида кустарчиликка қатъиян хотима бериш зарур. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари қурилиш ташкилотларининг ишларини чуқур ўрганишлари, уларнинг ишларига активроқ ёрдам беришлари лозим.

Ўртоқ Курганов Ўзбекистонда СССР Қурилиш ва архитектура академиясининг филиалини ташкил қилиш зарур деб ҳисоблайди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси иншоотлар институти ва унинг ходимлари ҳозиргача ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ишламоқдалар, улар илмий-текшириш ишларини бевосита қурилишларга яқинлаштиришлари лозим.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ўртоқ **Ё. С. Насриддинова** сўзга чиқиб айтдики, республика халқ хўжалигига сарфланаётган капитал маблағ йилдан-йилга кўпайтирилмоқда. Қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш имкониятлари ҳам ўсмоқда. Улар механизация воситалари билан тобора кўпроқ таъминланмоқдалар. Бинокорларнинг сафлари малакали кадрлар билан тўлиб бормоқда. Йирик проектлаш ташкилотлари тузилди. Қурилиш-монтаж ишларининг ҳажмини йилдан-йилга кўпайтириб бормоқ учун шарт-шароит бор.

Ўртоқ Насриддинова капитал қурилишнинг аҳволини анализ қилиб дедики, Госпланда, министрликларда, бошқармаларда планлаштириш соҳасида одат бўлиб қолган камчиликлар қурилиш ташкилотларининг уй-жой бинолари қуриш топшириқларини бажармай қолишларига асосий сабаблардан бири бўлмоқда. Проектлари ва сметалари бўлмаган, кўпинча ҳатто, пул, материал-техника воситалари билан ҳам таъминланмаган объектларни қурилиш планларига киритаберадилар. Капитал қурилиш планининг бажарилмай қолаётганига яна бир сабаб шуки, бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш жуда орқада қолмоқда. Қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми 1957 йилда 1955 йилдагига нисбатан икки баравар ошганлигига қарамай бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш атиги 30-40 процент кўпайди. Бинокорлик материаллари саноати корхоналари йирик деворбоп блоклар ва панелларни, йиғма-темир-бетон конструкцияларни, сувоқбоп қуруқ гипсни, бетон учун енгил тўлдирғичларни мутлақо ишлаб чиқармаётир. Бинокорлик материаллари саноатининг орқада қолаётганлиги учун айбнинг катта қисми Госплан ва Республика Министрлар Совети зиммасига тушади.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Партия комитетлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари

М. АБДУРАЗЗОҚОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари.

Саноатни ва қурилишни бошқаришнинг ташкилий формалари қайта қурилганлиги мамлакатнинг иқтисодий қудратини янада ўстириш ва совет халқининг моддий фаровонлигини яхшилаш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Бошқаришнинг янги структураси демократик централизмнинг ленинча принципига тўла равишда мувофиқ бўлиб тушди. Бу ленинча принцип давлатнинг хўжаликка раҳбарлик қилишини маҳаллий органларнинг меҳнаткашлар оммаси ижодий активлигини ошириш асосида ташаббускорликларини ривожлантириш билан тўғри боғлаб олиб боришга имконият беради.

Ўзбекистоннинг иқтисодий хусусиятларини ва перспективаларини ҳисобга олиб, республикада 4 та маъмурий-иқтисодий район, яъни Тошкент, Самарқанд, Фарғона ва Қорақалпоғистон маъмурий иқтисодий районлари барпо қилинди. Уларнинг ҳар қайсисида Халқ хўжалиги кенгашлари тузилди. Халқ хўжалиги кенгашлари ишларининг дастлабки якунлари уларнинг турмушга жуда мос бўлиб тушганлигини ҳеч сўзсиз исботламоқда, бу масала партиямиз томонидан ўз вақтида қўйилиб, донишмандлик билан ҳал этилганлигини кўрсатмоқда.

Ўзбекистон партия ташкилоти Халқ хўжалиги кенгашларини тузишга алоҳида масъулият билан қаради. Бунда республика партия ташкилоти Халқ хўжалиги кенгашларининг аппаратида ҳеч қандай ортиқча звенолар бўлмаслигини, уларнинг аппарати ихчам ва шу билан бирликда малакали, эпчил, оператив бўлишини кўзда тутди. Натижада Халқ хўжалиги кенгашларининг аппарати илгари республика саноатига хизмат қилиб келган ва кейин тугатилган министрликлар аппаратига қараганда сон жиҳатидан анча кам бўлиб чиқди. Саноатга раҳбарлик қилишдаги кўп босқичлик звенолар ҳам тугатилди.

Мисоллардан бирини айтиб ўтайлик. **Илгари пахта тозалаш ва луб саноатига Тўқимачилик саноати министрлиги, Узглавхлопок, Узглавлуб ва тўқиэта заготхлоптрест раҳбарлик қилар ва уларнинг аппаратида 700 га яқин киши ишлар эди. Ҳозир эса бу саноатга пахта ва луб экинлари ҳосилини тайёрлаш ва дастлабки қайта ишлаш бошқармаси бевосита раҳбарлик қилмоқда. Бу бошқармада бутун республика бўйича ҳаммаси бўлиб 137 ходим ишлайди.**

Халқ хўжалиги кенгашларининг функционал бўлимларига ва тармоқ бошқармаларига кадрларни тўғри танлашга алоҳида эътибор берилди. Шунинг учун республика партия комитетлари, айниқса Тошкент ва Самарқанд область ва шаҳар комитетлари, Қўқон шаҳар партия комитети, Фарғона, Қорақалпоғистон ва Хоразм область партия комитетлари кўп иш қилдилар. Жуда қисқа муддат ичида улар етакчи кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишларини асосан тугалладилар. Тошкент партия ташкилотининг ўзигина Халқ хўжалиги кенгашларига 117 та юқори малакали мутахассисларни юборди. Хоразм область партия комитети Қорақалпоғистон халқ хўжалиги кенгаши учун ўттиздан ошиқ мутахассисни танлаб берди. Қўқон шаҳар партия комитетининг тавсиясига биноан Фарғона Халқ хўжалиги кенгаши аппаратига тажрибали ходимлардан 60 киши юборилди.

Халқ хўжалиги кенгашларидаги етакчи вазифаларда ишлаш учун юборилган масъул ходимлар орасида Тошкент область партия комитети саноат ва транспорт бўлимининг мудири ўртоқ Горбунов, Хоразм область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ризаев, Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ Карапетов, Андижон область партия комитетининг секретари ўртоқ Азизқориев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг саноат ва транспорт бўлимининг мудири ўртоқ Эгамбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари ўртоқ Куличенковлар бор.

Москвадаги тугатилган министрликлардан келган масъул ходимлар маҳаллий ходимлардан бўлган энг яхши мутахассислар ва совет раҳбар ходимлари билан бирликда республика халқ хўжалиги кенгашларидаги масъул ўринларда ишга тушдилар. Булар орасида СССР трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрининг биринчи ўринбосари ўртоқ Мартинов, СССР Давлат техника комитетининг кўмир саноати бўйича янги техника бўлимининг старший инженери ўртоқ Смирнов, Рангли металлургия министрлиги Главсвинеццинк бошлиғи ўртоқ Ревалов, станоксозлик ва инструменталь саноати министрлиги конструкторлик бўлимининг бош конструктори ўртоқ Гришин ва бошқа кўпгина ўртоқлар бор.

Халқ хўжалиги кенгашларини барпо қилиш вақтида **бошқармани қайта қуришга тааллуқли бўлган ҳеч бир масалага кичкина масала деб қаралмади. Халқ хўжалиги кенгашларининг аппаратини ходимлар билан тўғри таъминлаш муҳим иш бўлгани деқ, уларни территориал жиҳатдан имкон борича мақсадга мувофиқ қилиб жойлаштириш ҳам муҳим вазифа бўлди.** Партия комитетлари саноатни ривожлантириш вазифаларини ва перспективаларини ҳисобга олган ҳолда шу масалаларнинг ҳаммаси билан иш кўриб шуғулландилар.

Чунончи, Фарғона халқ хўжалиги кенгашини Фарғонада эмас, балки Қўқонда жойлаштиришга қарор қилинди. Чунки Қўқон шаҳри битта иқтисодий маъмурий район бўлиб бирлашган Фарғона, Андижон ва Наманган областларининг марказидадир. Бу халқ хўжалиги кенгашининг энергетика бошқармаси Фарғонада жойлаштирилди, чунки барча йирик энергетика корхоналари шу шаҳардадир. Қўқонда жойлаштирилган ва аппарати катталашиб кетган «Средазнефть» бирлашмаси ўрнига Андижонда Фарғона халқ хўжалиги кенгашининг тармоқ бошқармаси ҳуқуқига эга бўлган нефть комбинати ташкил қилинди, чунки Фарғона водийсидаги нефть саноати Андижон атрофида жойлашгандир.

Область ва шаҳар партия комитетлари ва Советларнинг ижроия комитетлари Халқ хўжалиги кенгашларининг ишлаши учун нормал шароит яратиб бериш ғамини ҳам едилар. Уларга Тошкент, Самарқанд, Қўқон, Нукусдаги энг яхши бинолар олиб берилди. Бу соҳада Қўқон ва Самарқанд шаҳар партия комитетлари айниқса кўп иш қилдилар ва қисқа муддат ичида халқ хўжалиги кенгашларини ҳамда уларнинг ходимларини хизмат бинолари, уй-жой билан таъминланди.

Тошкент шаҳридаги Марказий район партия комитети, Самарқанд, Қўқон ва Нукус шаҳар партия комитетлари Халқ хўжалиги кенгашларининг барча тармоқ бошқармаларида цех партия ташкилотлари ҳуқуқига эга бўлган бошланғич партия ташкилотлари туздилар. Халқ хўжалиги кенгашларининг тармоқ бошқармаларидаги бошланғич ташкилотларни бирлаштирувчи партия бюролари сайланди. Партия ташкилотларига секретарь қилиниб тажрибали партия ходимлари ва активлар кўтарилди. Масалан, Тошкент темир йўли Қўқон бўлимининг сиёсий бўлим бошлиғи бўлиб ишлаб келган инженер ўртоқ Исмоилов ҳозирги вақтда Фарғона Халқ хўжалиги кенгаши партия бюросининг секретари бўлиб ишламоқда.

Халқ хўжалиги кенгашлари ишга тушган кундан бошлаб, партия комитетлари уларга муттасил ёрдам кўрсатиб турибдилар. Партия ва хўжалик активларининг ишлаб чиқариш новаторлари ҳамда илмий-текшириш муассасалари вакилларининг иштироки билан яқинда бўлиб ўтган кенгашлари саноатни олға силжитишга имконият туғдирадиган кўпгина қимматли таклифлар ва маслаҳатлар берди. Кенгашларнинг қатнашчилари корхоналар ва қурилишларнинг биринчи ярим йилдаги иш якунларини муҳокама қилиб, йиллик планларини Совет ҳокимиятининг қирқ йиллиги шарафига муддатидан олдин бажариш тадбирларини белгилаб бердилар. Халқ хўжалиги кенгашлари шу тадбирларни, шунингдек ўртоқ Н. С. Хрушчев докладининг тезислари муҳокама қилинган вақтда меҳнаткашлар томонидан қилинган таклифларни амалга ошириш юзасидан қизғин иш бошладилар. Партия комитетлари уларни бу ишда ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқдалар.

Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши ишга тушган биринчи ойлардаёқ Беговот шаҳар партия комитетининг бевосита иштироки билан Хилково цемент заводини ва асбест труба заводини бирлаштириш масаласини ҳал қилди. Бу заводларнинг бирлаштирилиши натижасида маъмурий бошқарма аппаратига бир йилда сарф бўладиган харажат 178 минг 200 сўм миқдорида камайди. «Чирчиқсельмаш» заводи партия ташкилоти қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқаришни яхшилаш ва арзонлаштириш тадбирларини муҳокама қилиб, маъмурий бошқарма аппаратини 78 киши миқдорида қисқартиришни таклиф қилди.

Республика партия ташкилотларида очиқ партия йиғилишлари ўтказилмоқда. Бу йиғилишларда коммунистлар ўз корхоналарининг ишларини синчиклаб текшириб кенг ишчилар оммаси билан бирликда шу корхоналарнинг ишларини якунламоқдалар, техника прогрессининг энг муҳим масалаларини биргаликда ҳал қилмоқдалар. Яқин фурсатда кўпгина шаҳар партия комитетлари саноатга раҳбарликни яхшилаш масаласига бағишлаб партия комитетларининг пленумларини ўтказадилар.

Ҳозирги вақтда партия ва совет органлари Халқ хўжалиги кенгашларига 1958 йилнинг пухта ўйланган планларини тузишда ҳамда материаллар билан таъминлаш ва уларни реализация қилишни тўғри ташкил этишда, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни йўлга қўйишда ёрдам бермоқдалар. Чирчиқ шаҳар партия комитетининг таклифига биноан Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши барча электр аппаратларни «Электрощит» заводида ишлаб чиқарадиган қилиш тадбирларини кўрмоқда, илгари бундай аппаратлар турли корхоналарда ишлаб чиқарилар эди.

Маълумки, кооперативлаштириш тартибида ва шартнома мажбуриятларига кўра маҳсулот етказиб берадиган саноат корхоналари давлат интизомига қаттиқ риоя қилиб ишлаганларидагина заводлар ва фабрикаларнинг бир меёрда ишлашини, бинобарин давлат планларининг ҳам ўз вақтида бажарилиб туришини таъминлаш мумкин. Шу сабабли партия органларининг ташаббусига биноан барча Халқ хўжалиги кенгашлари саноат маҳсулотини бошқа корхоналарга етказиб бериб туришни яхшилаш тадбирларини махсус ишлаб чиқдилар ва муҳокама қилдилар.

Ўзбекистонда Тошкент Халқ хўжалиги кенгашидан бошқа ҳар бир Халқ хўжалиги кенгаши бир неча областлардаги корхоналарга раҳбарлик қилади. Бундай вазиятда область ташкилотлари билан Халқ хўжалиги кенгашларининг ўзаро тўғри муносабат боғлашлари, бир-бирлари билан доимий ва яқин алоқада бўлиб ишлашлари Халқ хўжалиги кенгашларининг пухта ишлаши учун муҳим шартдир. Шу сабабли биз Халқ хўжалиги кенгашларини ўз ишларида иқтисодий райондаги барча партия, совет, касаба союз органларининг ёрдамига ва маслаҳатига мустаҳкам таяниб туришларини, партия комитетлари эса уларга ҳар томонлама ёрдам бериб туришларини ва саноатни янада ривожлантиришнинг туб масалаларини уларнинг олдига қўйиб, кўрсатиб бериб туришларини таъминлашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Сурхондарё область партия комитети Самарқанд Халқ хўжалиги кенгаши олдига бир қанча муҳим масалаларни қўйиб, тўғри иш қилмоқда. Жумладан, бу областда Шарғун тошкўмир конини ўзлаштириш проблемаси ижобий ҳал қилинмоқда. Область партия комитетининг таклифига биноан Халқ хўжалиги кенгаши «Термезнефть» бошқармасини Термиз шаҳридан нефть чиқариладиган районнинг марказига, нефть конларига яқин бўлган Жарқўрғонга кўчирмоқда.

Ўзбекистон саноати етти ойлик планни муваффақиятли бажарди. Бироқ, республикамизда ишлаб чиқариш топшириқларини бажармаётган корхоналар ҳали ҳам бор. Халқ хўжалиги кенгашлари партия комитетлари билан бирликда шу корхоналарнинг ишларини яхшилашга зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Самарқанд область партия комитети «Красный двигатель» заводининг қониқарсиз ишлаётганлигига нималар сабаб бўлаётганлигини текшириб аниқлади ва корхона коллекти-

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми

Қурилиш ташкилотларининг ўзлари ҳам ёмон ишлаётганликлари қурилишнинг орқада қолишига сабаб бўлмоқда. Кўпгина қурилишларда меҳнат қониқарсиз ташкил этилган. Индустриал методлар ва механизмлар тузук жорий қилинмаётир. Баъзи қурилишларда меҳнат интизоми паст.

Агар маҳаллий партия, совет ва хўжалик органлари капитал қурилишнинг аҳволидан муттасил хабардор бўлиб, қурилиш ташкилотларига конкрет ёрдам бериб турганларида эди, бундай камчиликлар анча кам рўй берган бўлур эди. Шу муносабат билан ўртоқ Насриддинова баъзи маҳаллий ташкилотларни танқид қилди. У дедики, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ Ғуломов ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ Турсунов «Главташкентстрой»га реал ёрдам берамиз деб жуда кўп ваъда қиладилару, лекин шу ваъдага яраша амалий иш қилмайдилар. Тошкент шаҳар ижроия комитети «Главташкентстрой»га топшириқларни бажаришда, уни кадрлар билан мустаҳкамлашда тузук ёрдам бермаётир. Тошкент область ижроия комитети ва область партия комитети уй-жой қурилиши планининг бажарилиши хавф остида қолганини билатуриб бу аҳволни тўғрилаш учун жиддий чора кўрмаётир. Фарғона область ижроия комитети ва унинг раҳбарлари Шамсиддинов, Маровин ўртоқлар қурилиш ишларига аралашмай қўйдилар. Кўпчилик область ижроия комитетларида капитал қурилишга шахсан жавобгар бўлган раҳбар ходимни топиш қийин.

Ўртоқ Насриддинова қурилиш материалларидан билиб, тежаб-тергаб фойдаланиш йўли билан қандай катта натижаларга эришиш мумкинлигини кўрсатувчи бир қанча мисоллар келтирди.

«Главголодностепстрой» бошлиғи ўртоқ **А. Саркисов** Мирзачўлда уй-жой қурилиши вазифаларига тўхталиб ўтди. У, Мирзачўл шароитида уй-жой бинолари қуришнинг ўзига хос хусусиятлари борлигини айтиб, шу муносабат билан қурилиш ишларининг сифатига алоҳида эътиборни жалб қилди. Бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган корхоналар қуриш Мирзачўлни ўзлаштирувчилар олдига қўйилган энг қийин вазифадир. Қамишли плиталар ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор бериш керак.

Қурилишларни проект ҳужжатлари билан таъминлаш кўнгилдагидек эмас. Проект ҳужжатлари олинмагунча қурилишни бошлаб юборишни ва қурилишга пул беришни таъқиқлаб қўйиш керак.

Қорақалпоғистон Халқ хўжалиги кенгашининг раиси ўртоқ **П. Сеитов** сўзга чиқиб айтдики, баъзи корхоналарнинг раҳбарлари уй-жой фондини кўпайтиришга шу вақтгача эътибор бермай келдилар, қурилишларни ишчи кучи билан таъминлаш, маҳаллий материаллардан фойдаланиш учун етарли чоралар кўрмадилар.

Ўртоқ Сеитов Қорақалпоғистон иқтисодий-маъмурий райони шароитидаги уй-жой қурилишида бўлган баъзи бир қийинчиликларни кўрсатиб ўтди. Шуни назарда тутиб, — деди ўртоқ Сеитов, — Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги маҳаллий қурилиш ташкилотларига катта ёрдам кўрсатиши керак эди. Лекин министрлик ҳозиргача бундай ёрдам бермаётир. Қурилиш ташкилотларини механизм билан таъминлаш ва мутахассис кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида қурилиш министрлиги олдига неча марталаб ҳақли талаблар қўйилган эди. Лекин министрлик ҳеч бир чора кўрмаётир министр ўринбосари ўртоқ Маҳкамов Қорақалпоғистонга борганида, Халқ хўжалиги кенгаши билан маслаҳатлашишни лозим кўрмади.

Ўртоқ **С. И. Кадишев** ўз нутқида Тошкент шаҳрининг Октябрь районида паҳсадан иморат қуриш тажрибасини гапириб ўтди. Қурилиш горькийликлар методи асосида олиб борилмоқда.

Капитал қурилиш планининг қониқарли бажарилмаганлигига, — деди Бухоро шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ **Б. Ф. Омонова**, шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети айбли эканлиги шак-шубҳасиздир. Янги тузилган қурилиш трестига зарур ёрдам кўрсатилмади. Ҳозирги вақтда партия ва совет органларининг қурилишга раҳбарлигини кучайтириб, бинокорлар орасида сиёсий ишларни яхшилаш тадбирлари кўрилмоқда. Лекин шуни айтиб ўтиш керакки, бу кўрилаётган чоралар баъзан етарли натижа бермаётир. Моддий техника базасининг етарлик бўлмаганлиги қурилиш ишларини тез суръатлар билан олиб боришга имкон бермаётир.

Ўртоқ Омонова республика қурилиш министрлигини 163-қурилиш трестига қониқарсиз раҳбарлик қилаётганлиги ва маҳаллий ташкилотлар қўйган масалаларни оператив ҳал қилмаётганлиги учун танқид қилди. Министрлик трестни инженер-техник кадрлар билан мустаҳкамлаш, қурилишни механизмлар билан таъминлаш тўғрисида унчалик ғамхўрлик қилмаётир.

Бухорода уй-жой қурилиши баъзи ташкилотлар, муассасалар, министрликлар ва бошқармалар томонидан олиб борилмоқда. Чунончи тикув фабрикасининг коллективи, область алоқа конторасининг коллективи ўзаро ҳашар қилиб уйлар қурмоқдалар. Лекин айрим хўжалик раҳбарлари уй-жой қурилишнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаётирлар, бу қурилишлар учун берилган пуллардан яхши фойдаланмаётирлар. Ғалла маҳсулотлари министрлиги Бухорода 30 квартиралик уй қурмоқда. Бу қурилиш бинокорлик материаллари билан таъминланмаган, ҳамма ишлар қўл кучи билан қилинмоқда. Министр ўртоқ Қурбонов бундан хабардор бўлса ҳам, лекин шунга қарамай қурилишдаги ишларнинг аҳволи яхшиланмаётир.

Ўртоқ Омонова участкалар қуришни янада кенгайтиришга доир бир қанча таклифлар киритди. Жумладан, у савдо министрлигидан Бухорода бинокорлик материаллари ва электр ускуналари сотадиган махсус магазин очиб беришни талаб қилди.

Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси ўртоқ **М. Икромов** колхозда янги қурилиш кенг авж олдирилганлиги ва қишлоқ бундан буён янада обод қилинажаги тўғрисида гапирди.

Колхоз пахтадан юқори ҳосил етиштириши натижасида унинг даромади йилдан-йилга кўпаймоқда. Бу йилги даромад 40 миллион сўм бўлади. Ана шу маблағларнинг талайгина қисми ободонлаштириш ишларига сарф қилинади. Қишлоқни реконструкциялаш юзасидан ишлаб чиқилган бош планда ҳар бири 3-4 хоналик жуда кўп янги типовой уйлар қуриш кўзда тутилмоқда. Йил бошидан бери типовой проектлар бўйича ана шундай уйлардан 87 таси қурилди. 63 таси қуриб бўлинмоқда. Колхоз маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган ўз базасини вужудга келтирди.

вига ишлаб чиқаришга тўсқинлик қилаётган бир қанча камчиликларни тузатишда ёрдамлашди. Ҳозирги вақтда область партия комитети бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш масалалари билан чуқур шуғулланмоқда. Обкомнинг ташаббуси билан Халқ хўжалиги кенгаши 5 та ғишт заводини бутун йил бўйи ишлашга кўчирди ва Жиззах районида маҳаллий хом ашёдан деворбоп материаллар ишлаб чиқаришни ташкил қилмоқда.

Бу йил республика пахтакорлари 3 миллион тонна пахта териб давлатга топшириш мажбуриятини олдилар. Пахта тозалаш саноати ва барча Халқ хўжалиги кенгашлари бу йилги пахтанинг янги ҳосилини қабул қилиб олишга ва қайта ишлашга тайёргарликни ўз вақтида тугаллашлари лозим. Бу соҳада ҳам маҳаллий партия органлари Халқ хўжалиги кенгашларига актив ёрдам бермоқдалар. Партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари завод директорларининг, тайёрлаш пунктлари мудирларининг ҳисоботларини ўз мажлисларида тингламоқдалар, тайёрловчи кадрларни танлаш ва ўқитиб-ўргатиш билан шуғулланмоқдалар.

Шуни айтиб ўтиш керакки, партия ва совет органларининг ҳаммаси ҳам Халқ хўжалиги кенгашларининг фаолиятига ҳамиша ва моҳирлик билан раҳбарлик қилаётирлар деб айтиб бўлмайди. Баъзи партия комитетлари саноатдаги ишларнинг аҳволи учун ўз зиммаларидаги мажбуриятнинг ошганлигини ҳисобга олмаётирлар ва корхоналарга эскича раҳбарлик қилишни давом эттирмоқдалар, давлат планларининг бажарилмай қолишига, янги техникага ва илғор технологияга эътибор бермаслик фактларига индамай қараб турмоқдалар. Аввало Бухоро область партия комитети ва область ижроия комитети шундай қилмоқда. Булар саноат билан юзаки ва системасиз шуғулланиб, Самарқанд Халқ хўжалиги кенгашига кўп корхоналарнинг қолоқлигини тезроқ тугатишда чинакам ёрдам бермаётирлар.

Халқ хўжалиги кенгашларининг ва уларга қарашли аппаратнинг самарали ишлаши учун бир қанча жойларда шу вақтгача ҳам нормал шароит яратиб берилгани йўқ. Қорақалпоғистон иқтисодий маъмурий районининг Халқ хўжалиги кенгашида Тошкентдан ва республиканинг бошқа шаҳарларидан келган кўпгина мутахассислар қизғин ишламоқдалар. Аммо Қорақалпоғистон область партия комитети, Нукус шаҳар партия комитети ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети уларга дарҳол уй-жой топиб беришга ваъда қилган бўлсалар ҳам, лекин ўз ваъдаларини унутиб қўйдилар.

Айрим партия комитетларининг саноатга раҳбарлик қилишдаги жиддий камчиликлари баъзан Халқ хўжалиги кенгашларининг ва ишлаб чиқариш коллективларининг ташаббусини бўғиб қўймоқда, техникани тараққий эттириш учун курашни сусайтириб қўймоқда. Республика партия ташкилоти бу камчиликларни тезроқ тугатиш чораларини кўраётир. Янги шароитда саноатга раҳбарлик қилишнинг энг муҳим вазифаларига расмиятчилик, бюрократчилик билан қарашга қанчалик тез хотима берсак, саноат шунчалик тез ўсаберади ва такомиллашаберади.

Ўзбекистон партия ташкилотлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг қирқ йиллигини муносиб кутиб олиш учун корхоналар ўртасида кенг авж олиб кетган социалистик мусобақага бошчилик қилмоқдалар. Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши территориясидаги саноат ходимлари Киев Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарининг меҳнаткашлари билан мусобақалашмоқдалар. Бемалол айтиш мумкинки, умумхалқ байрами кунигача пландан ташқари бир неча миллион сўмлик маҳсулот бериш мажбуриятини олган Ўзбекистон ишчилар синфи албатта ўз сўзининг устидан чиқади.

(**«Правда»**, 1957 йил 31 август).

1957 йилдаги пахта ҳосилини териб олиш ва тайёрлаш тўғрисида

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Г. А. Габриельянц докладидан

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми, — дейди ўртоқ Габриельянц, — бутун совет халқи Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг ленинча Марказий Комитети раҳбарлиги остида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллиги шарафига халқ хўжалик планларини муддатидан олдин бажариш учун фидокорона курашаётган бир вазиятда ўтмоқда.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бутун совет халқи каби барча куч-ғайратларини совет социалистик давлатининг шонли 40 йиллигини муносиб кутиб олишга сарфламоқдалар. Республика бир қанча энг муҳим қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва харид қилиш давлат планларини муддатидан олдин бажарди. Қолган барча кўрсаткичлар бўйича ҳам давлат топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун бизда ҳамма имкониятлар бор.

Ўзбекистондаги партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, Халқ хўжалиги кенгашларининг асосий вазифаси шундан иборатки, улар бутун эътиборни пахта тайёрлаш давлат планини Улуғ Октябрнинг 40 йиллик кунигача бажаришга, етиштирилган ҳамма ҳосилни териб олиш, давлатга камида 3 миллион тонна пахта топширишга қаратмоқлари керак.

Республика колхозлари, совхозлари ва МТСлари қишлоқ хўжалик илғорларининг XII қурултойида олинган юксак мажбуриятларни бажариш учун курашиб, партия ташкилоти раҳбарлиги остида ғўза парваришини яхшилаш, механизмлардан, сув ресурсларидан, минерал ўғитлардан ва бошқа моддий воситалардан пахта мўл ҳосили етиштириш учун муваффақиятлироқ фойдаланиш юзасидан талайгина ишлар қилдилар. Буларнинг ҳаммаси кўпгина қийинчиликларга қарамай кўклам дала ишларини уюшқоқлик билан юқори сифатли ўтказиш имконини берди. Суғориладиган ерлардан тўла фойдаланиш, тўла гектарлар бўлишини таъминлаш ва ҳамма майдонда ғўза тупларининг зарур қалинликда бўлишига эришиш учун кўп ишлар қилинди. Ғўзаларнинг эрта озиқлантирилганлиги муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Маълумки, республикадаги кўпчилик областларда кўкламда ва ёзнинг биринчи ярмида ғўза вегетацияси учун ноқулай шароитлар вужудга келди.

Бироқ партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз, МТС ва совхозларнинг раҳбарлари саросимага тушиб қолмадилар, балки зўр уюшқоқлик ва интизомлилик намунасини кўрсатдилар ҳамда КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати уларга кўрсатаётган доимий ғамхўрлик ва жуда катта ташкилий ҳамда моддий-техника ёрдами туфайли юз берган қийинчиликларни муваффақиятли енгдилар.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг Маленков, Каганович ва Молотовларнинг партияга қарши группасини тор-мор келтирган қарорининг ҳамда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг колхозчилар, ишчи ва хизматчилар хўжаликларидан давлатга мажбурият тариқасида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришни бекор қилиш тўғрисидаги қарорининг муҳокама қилиниши колхозчилар, МТС ва совхоз ишчиларининг сиёсий активлиги ва меҳнат кўтаринкилигини бениҳоя кучайтириб юборди, умумхалқ социалистик мусобақаси янада кенг қулоч ёзиб кетди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва харид қилиш давлат планини муддатидан олдин бажариш, барча колхоз, совхоз, бригада ва звеноларда ғўза парваришини кучайтириб, пахтадан юқори ҳосил етиштириш юзасидан қўшимча мажбуриятлар олдилар.

Республикада дала ишлари ғоят кучайтириб юборилди, ғўза парвариши ва бошқа экинларни парвариш қилиш анча яхшиланди. Буларнинг ҳаммаси колхоз ва совхозларга яхши ҳосил етиштириш имконини берди ва сув камлиги сабабли айрим районларда ҳосилнинг бир қисми қўлдан бериб қўйилганига қарамай, 7 ноябргача 2875 минг тонна пахта топшириш, яъни Улуғ Октябрнинг шонли 40 йиллик кунигача пахта тайёрлаш давлат планини бажариш ва шундан сўнг етиштирилган бутун ҳосилни териб олиб, ноябрь ойининг охирига қадар давлатга 3 миллион тонна пахта топшириш, бу билан Ватан олдидаги ўз мажбуриятларимизни бажаришдан иборат вазифани ишонч билан ўз олдимизга қўя оламиз.

Шу билан бирга, — деб уқтиради ўртоқ Габриельянц, — колхоз ва совхозларда тахминан 250-300 минг гектар ерда ғўзаларнинг қониқарсиз аҳволда эканлигини ва ҳозирча қабул қилинган мажбуриятлар бирёқда турсин, ҳатто контрактациянинг бажарилишини таъминламаслигини айтиб ўтиш керак. Мана шунинг учун биз ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина далачилик бригадалари, колхоз ва совхозлар янги ҳосил пахтани териб олиб, топшираётганликларига қарамай, айни маҳалда ғўза парваришини сентябрь ойида ҳам давом эттиришимиз, шу йўл билан барча участкаларда мумкин қадар кўпроқ ҳосил етиштириб, ҳар бир бригада, колхоз, совхоз ўз социалистик мажбуриятини бажаришини таъмин этишимиз керак. Бу айниқса Фарғона области, Бухоро ва Самарқанд областларининг айрим районлари учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Илғор хўжаликлар ва илмий-текшириш муассасаларининг тажрибасидан шу нарса маълумки, об-ҳаво қулай келса ғўза сентябрь ойида ҳам асосан кўсакларнинг салмоғини ошириш ҳисобига ҳосил тўплай беради. Бироқ бунинг учун ғўзани тўғри парвариш қилиш зарур. Шуни назарда тутиб қуйидаги вазифа қўйилмоқда: ҳамма жойда терим ишларини қизитиб юбориш билан бир қаторда 10-15 сентябргача ғўза парваришини давом эттириш, қолоқ участкаларда қўшимча ҳосил тўплаш учун табиий омиллардан максимал фойдаланиш ва кўсакларнинг ўз вақтида етилишига имкон берадиган тадбирлар комплексини амалга ошириш керак.

Бунинг учун нималар қилмоқ зарур? Тахминан 250-300 минг гектар майдондаги ғўзани қўшимча парвариш қилиш талаб қилинади. Бу майдонларда ортиқча суғоришга сира йўл қўймасдан, суғоришни қўш эгатлаб пухта ўтказиш лозим. Етиб қолган ғўзаларнинг ҳаммасини дарҳол кўтариб қўйиш керак. Қаторлари бир-бирига тиғиз кириштиб кетган ва барги кўпайиб кетган далаларда қаторларни кўндалангига ётқизиб чиқиш керак. Бу тадбир ғўзаларнинг яхши қизишига, шамоллаб туришига ёрдам беради ҳамда кўсакларнинг чиришига йўл қўймайди. Ғўзаси ғовлаб кетган ва қалин бўлиб қолган далаларда ҳаво, ёруғлик ва иссиқлик киришини яхшилаш учун сентябрнинг бошларида эркак шохлар ва новдаларни чилпиб ташлаб, чуқур чеканка ўтказиш лозим. Сентябрь ойининг иккинчи ярмида, яъни ҳар тупда 3-4 тадан кўсак очилган маҳалда бундай ғўзаларга камайтирилган нормада (гектарига 25-30 килограмм) цианамид кальций сепиш йўли билан баргини қисман тўктириш мақбулдир. Далаларни бегона ўтлардан батамом тозалаш зарур. Ерости сувлари баланд турган далаларда коллектор-зовур тармоғини тозалаш, коллектор-зовурларга сув ташланишига йўл қўймаслик керак. Бу ишни дарҳол ўтказиш муҳим аҳамиятга эга. Ниҳоят, ғўзани барги орқали фосфор билан озиқлантириш бу йилги шароитда ҳосилнинг етилиши ва тўпланишини тезлатишда жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Бир қанча областларда, масалан, Фарғона, Наманган, Самарқанд, Қашқадарё ва Андижон областларида барги орқали озиқлантириш топшириғи анча ортиғи билан бажарилди. Бу ишни давом эттирмоқ керак. Яқин 5-6 кун ичида 600-700 минг гектар майдонда икки марта ишлов беришни тугаллаш ҳамда дастлабки белгиланган топшириқни ошириб бажариш керак.

Ўртоқ Габриельянц пахта теримини ташкил этиш вазифалари тўғрисида гапириб, ҳозир пахта устида бундан илгари қилинган барча ишларга якун ясаладиган вақт келди, деб кўрсатиб ўтди.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, колхозлар, совхозлар ва МТСлар пахта териш ва топширишни қисқа муддатда ўтказишдан иборат асосий вазифанинг уддасидан чиқмоқ учун пахта тайёрлашни тез суръатда олиб бормоқлари зарур. Республика бўйича сентябрь ойида 1300 минг тонна ёки планга нисбатан 42,5 процент (бу ўтган йилгидан кўпдир), октябрь ойида 1400 минг тонна ёки планга нисбатан 48,7 процент пахта териб давлатга топшириш, ноябрь ойида эса қолган ҳосилнинг ҳаммасини териб олиш керак.

Шундагина биз давлат планини 7 ноябрга бажара оламиз, ноябрь ойида эса теримни тамомлаб, давлатга 3 миллион тонна пахта топшириб бўламиз.

Ўзбекистон партия ташкилоти қўйилган вазифани бажармоқ ва пахта тайёрлашни тез суръатларда олиб бормоқ учун бениҳоя зўр уюшқоқлик кўрсатмоғи, колхоз, совхоз, МТСларнинг меҳнат ва моддий-техника ресурсларидан тўла фойдаланилишини таъминламоғи керак.

Ўтган йили пахта териш кампанияси даврида содир бўлган хато ва камчиликларни ҳисобга олиб, улардан тегишли хулоса чиқариш зарур. Бу камчиликлардан асосийлари шундан иборат бўлдики, колхоз ва совхозлардаги меҳнатга қобилиятли аҳолининг ҳаммаси теримга тортилмади, кўп колхозларда теримга жалб этилган ўқувчилар ва шаҳарликларнинг меҳнати жуда ёмон ташкил этилди. Кўп теримчилар белгиланган кунлик нормани ва мавсум топшириқларини бажармадилар, ҳамма колхозларда ҳам теримчилар учун тегишли маиший шароит яратиб берилмади, бунинг натижасида пахта теримида меҳнат унумдорлиги паст бўлди, пахта териш машиналаридан, транспорт воситаларидан яхши фойдаланилмади ва энг ёмони шу бўлдики, ҳосилнинг кўплаб нобуд қилинишига, хом пахта терилишига, пахтанинг хом кўсаклардан ситиб олинишига йўл қўйилди.

Биз ана шу камчиликларнинг такрорланмаслиги ва бу камчиликларга сира йўл қўйилмаслиги учун ҳамма чорани кўрмоғимиз керак.

Пахта теримида ва тайёрлашда меҳнат ресурсларидан тўғри фойдаланиш катта аҳамиятга эга эканлигини назарда тутиб, теримнинг дастлабки кунлариданоқ 1200—1250 минг кишининг, даладан пахта ташиб берадиган, пахта қуритадиган, ташийдиган, овқат тайёрлайдиган ва бошқа ёрдамчи ишларда ишлайдиган ходимлар билан биргаликда эса камида 1400-1500 минг кишининг пахта теримига тортилишини таъминламоғимиз лозим. Гап шунинг устида бормоқдаки, сентябрь ойида пахта тайёрлаш билан боғлиқ бўлган ҳамма соҳаларда меҳнатга қобилиятли қишлоқ аҳолисининг камида 80 проценти қатнашсин. Бу йил ғаллакор, чорвадор районларнинг, ғаллачилик, чорвачилик ва наслчилик совхозларининг ҳамда пахтакор бўлмаган бошқа хўжаликларнинг аҳолисидан теримда анча уюшқоқлик билан фойдаланиш зарур.

Колхоз ва совхозлардаги маъмурий-идора ходимларининг ҳамда уларнинг оиласидаги меҳнатга қобилиятли барча кишиларнинг талайгина қисмини терим ишларига жалб этиш жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Ишчи кучларидан фойдаланишга хўжасизлик ва бепарволик билан қараш ҳолларига қарши теримнинг дастлабки кунлариданоқ қатъий кураш олиб бормоқ керак. Икки-учтадан теримчига битта дастёр бўлиши ёки 1—2 тонна пахтани қуритиш учун хирмонда 10—15 киши ишлаши каби фактларга йўл қўйиб бўлмайди. Бу ишда қаттиқ тартиб бўлиши керак.

Ҳар бир колхоз ва совхозда (агар бу иш ҳали қилинмаган бўлса) терим даври учун иш плани тузиб чиқиш ҳамда тасдиқланган иш нормаси ва пахта териш-топшириш графигига мувофиқлаштириб ишчи кучларидан, транспорт воситаларидан фойдаланишни планлаштириш керак. Ҳар бир колхозчи ва совхоз ишчиси терим даврида нима иш қилишини билмоғи лозим.

Маълумки, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети зарурат туғилган тақдирда ўқувчиларни, студентларни шунингдек ишчи ва хизматчиларни ҳосилни териб олишга жалб этишга рухсат берганлар. Биз албатта бу йил ҳам шаҳарликларнинг ва ўқувчиларнинг ёрдамини олишга мажбур бўламиз. Ҳеч шубҳа йўқки, шаҳарларнинг меҳнаткашлари, ўқувчилар ўтган йиллардаги каби юксак ватанпарварлик активлиги кўрсатадилар ҳамда ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан 3 миллион тонна пахта учун олиб борилаётган умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшадилар.

Айни маҳалда шуни пишиқ келишиб олиш керакки, ўз меҳнат ресурсларидан тўғри фойдаланаётган ва лекин ҳақиқатан ҳам пахта теримини уддалай олмаётган хўжаликларгагина ишчи кучлари билан кўпроқ ёрдам берилади.

Пахта теримида ишнинг муваффақиятини кишилар ҳал қилади. Партия, совет, қишлоқ хўжалик органларининг вазифаси — теримчилар учун зарур шароит яратиб бериш, уларнинг маиший эҳтиёжларини қондириш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилиб боришдан иборат. Кишиларга пойафзал, кийим-кечак бериш, уларни ўз вақтида овқатлантириш, яхши дам олишини ва иссиқ ҳамда қуруқ биноларда тунашини таъминлаш, колхозчиларга пул, натура авансларини ўз вақтида бериб туриш, болалар боғча ва яслилари ташкил этиш, медицина ёрдамини йўлга қўйиш—буларнинг ҳаммаси биринчи даражали аҳамиятга эга. Ҳоҳ катта, ҳоҳ кичик бўлсин, кишиларга нисбатан бепарволик билан қарайдиган раҳбарлар қаттиқ жазоланишга сазовордир.

Ишчи кучларини тўғри жой-жойига қўйиш, уларни кўсакларнинг очилишига қараб бир жойдан иккинчи жойга кўчириб туриш теримни ташкил этишда катта роль ўйнайди.

Пахта теримида кунлик нормани тўғри белгилаш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Тажриба шуни кўрсатдики, кунлик терим нормаси нотўғри белгиланган жойларда колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги ва теримчиларнинг меҳнат унумдорлиги пасайиб кетади. Колхоз правлениелари ва совхозларнинг раҳбарлари пахта териш нормасини белгилашга жуда масъулият билан қарамоқлари, пахта териш нормасини ҳар бир айрим далада кўсакларнинг қандай очилганлигига қараб белгиламоқлари ҳамда бу иш устидан кундалик контролликни амалга оширмоқлари керак. Ҳар бир теримчига мавсум топшириқлари бериш муҳим аҳамиятга эга. Мавсум топшириғи, бизнинг фикримизча, ўрта ҳисобда 3 тоннадан 5 тоннагача бўлмоғи керак.

Меҳнатга тўғри ҳақ тўлаш, теримда рағбатлантирувчи тадбирлар кўриш, меҳнатга қобилиятли кишиларнинг кўпроқ қисмини теримга тортиш, уларнинг кунлик норма ва мавсум топшириқларини бажаришида, теримчиларнинг меҳнат унумдорлигини оширишда муҳим аҳамиятга эгадир. Кўп колхозлар ўтган йилги ижобий тажрибани назарда тутиб, бу йил кунлик терим нормаси ва меҳнат кунининг кирим-чиқим сметасидаги баҳосига қараб терилган пахтанинг ҳар бир килограмми ҳисобига ҳақ тўлашга қарор қилдилар.

Бошқа колхозлар колхозчиларга меҳнат кунининг сметада белгиланган баҳоси ва ишланган меҳнат кунларига мувофиқ пул тўламоқчилар. Бу ишда колхозлар чекланган тартибни қўлламасликлари керак, энг муҳими шуки, молия интизомининг бузилишига, ортиқча аванс берилишига, сунъий тарзда дебитор ва кредитор қарзлари ҳосил бўлишига йўл қўймаслик лозим. Шунинг учун бизнингча, Қишлоқ хўжалик министрлиги ходимлари тавсия этганларидек, йўл тутиш—колхозларга меҳнат кунининг сметада белгиланган баҳосининг 50 дан 70 процентгача бўлган қисмини колхозчиларга терим даврида тўлашни, меҳнат кунининг баҳоси 5 сўмдан ошмайдиган колхозларда эса топшириқни бажаришда манфаатдорликни оширмоқ учун сметадаги баҳони тўла тўлашни маслаҳат кўриш маъқул бўлур эди.

Кўп колхозлар мавсум терим нормасини бажарганлик учун рағбатлантириш тартибини қўлланмоқдалар. Масалан, 3 минг килограммгача пахта терганлик учун теримчига кунлик норма эвазига 1,75 меҳнат куни, 3 минг килограммдан 5 минг килограммгача пахта терганлик учун теримчига кунлик норма эвазига 2 меҳнат куни, 5 минг килограммдан 7 минг килограммгача пахта терганн учун 2,25 меҳнат куни, 7 минг килограммдан ортиқ пахта терганлик учун 2,5 меҳнат куни ҳисоблаб ёзилмоқда. Бундан ташқари юксак меҳнат унумдорлигига эришганлик учун қўшимча рағбатлантириш сифатида 7 минг килограммдан ортиқ пахта терган колхозчиларга ҳар бир тонна пахта учун теримда ишлаган ҳамма меҳнат кунларининг 20 проценти миқдорида, 10 минг килограммдан ортиқ терилган пахтанинг ҳар бир тоннаси учун 30 процент миқдорида меҳнат кунлари ҳисоблаб ёзилмоқда.

Шу билан бирга белгиланган мавсум иш нормасини сабабсиз бажармаган колхозчиларнинг теримда ишлаган меҳнат кунларининг бир қисмини ўчириб ташлашни колхоз правлениеларига тавсия этмоқ керак.

Бу мукофотлар ҳамда интизомсизларга нисбатан таъсир ўтказиш чораларининг қўлланилиши меҳнат унумдорлигини ошириш ва пахта теримини тезлаштиришда катта роль ўйнайди. Бу чораларнинг тўғри қўлланилиши устидан аввало партия ташкилотлари, район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари доимий контроллик ўрнатмоқлари керак.

Ўтган йили кўп колхозлар 1 октябрдан бошлаб биринчи сортга терилган пахта учун меҳнат баҳосини 10 процент кўпайтирдилар. Бу яхши натижа берди.

Ҳар бир колхоз терим ишларидаги колхозчиларни рағбатлантириш тартибини умумий мажлисда кўриб чиқиб тасдиқлаши лозим.

Яқин вақт ичида ҳар бир далачилик бригадасидаги дала шийпонларини жиҳозлаш керак. Ҳар бир шийпонда тунаш ва дам олиш жойи бўлсин. Газета ва журналлар етказиб беришни йўлга қўйиш, кино картиналар кўрсатиш, дала шийпонларини радиолаштириш муҳим аҳамиятга эга. Марказлаштирилган тартибда овқат тайёрлашни, Фарғона водиси, Тошкент области, Қашқадарё, Сурхондарё ва бошқа областларнинг кўп колхозлари каби овқатни бир жойда тайёрлашни колхозларга тавсия этмоқ керак. «Ўзбекбирлашув» бу ишда катта ёрдам кўрсатиши лозим.

Пахта териш ва тайёрлаш тўғрисида гапирар эканмиз, янги ташкил этилаётган совхозларнинг вазифаларига алоҳида тўхталиб ўтиш керак.

Янги совхозларнинг ташкил этилиши Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини ва аввало унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни янада ривожлантириш ва деҳқончилик маданиятини ошириш тўғрисида, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини яхшилаш тўғрисида Партия ва Ҳукумат кун сайин кўрсатаётган ғамхўрликнинг ёрқин намунасидир.

Янги совхозларнинг ташкил этилиши Қорақалпоғистон АССР даги шимолий районлар, Қашқадарё, Сурхондарё ва Самарқанд областларидаги ғаллакор ва чорвадор районларнинг қишлоқ хўжалиги, бутун экономикаси ва маданиятини ривожлантириш, уларда яшовчи меҳнаткашларнинг турмушини яхшилаш учун алоҳида муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Республика Министрлар Совети, Қишлоқ хўжалик министрлиги, область ва район партия, совет ташкилотларининг вазифаси пахта теримини уюшқоқлик билан ўтказишда, пахта, гўшт, сут, жун ва бошқа маҳсулотлар етиштириш юзасидан олинган барча мажбуриятларни бажаришда, кузги дон экишни муваффақиятли ўтказишда, келгуси йил ҳосили учун шудгор кўтариб қўйишда, чорва қишловини яхши ўтказишда янги совхозларга ёрдам беришдан иборатдир.

Янги совхозларда катта ҳажмдаги қурилиш ишларини бажариш керак. Савдо министрлиги, «Ўзбекбирлашув», Маданият, Соғлиқни сақлаш министрликлари терим даври учун тузадиган ўз тадбирларида янги совхозларни алоҳида ажратиб кўрсатишлари, хўжаликларнинг ишчилари ва мутахассисларига ғамхўрлик ҳамда эътиборни кучайтиришлари керак.

Теримни жуда тез ўтказишда пахта териш машиналари муҳим роль ўйнайди. Пахта териш техникаси тўғрисидаги масала Марказий Комитет бюроси ва Пленумларида бир неча марта муҳокама қилинди. Яхши қарорлар чиқарилган бўлса ҳам, уларнинг ижро қилиниши талаб этилганича бўлмади. Шунинг учун кўпчилик совхоз ва колхозларда машиналардан аслида фойдаланилмади.

Пахта териш машиналари ҳали жуда мукаммал эмаслигини, кўп камчиликларга эга эканлигини яшириб бўлмайди. Конструкторларнинг катта бир группаси бу камчиликларни битириш ва машиналарни такомиллаштириш устида иш олиб бормоқда ва бу ишни анча кучайтириш керак. Айни маҳалда биз мутлақо объектив бўлган маълумотларга эгамизки, улар мавжуд пахта териш машиналари, айниқса СХМ-48 М ва СХС-1,2 маркали машиналар яхши тайёрланган ва улардан тўғри фойдаланилган тақдирда теримни анча тезлатиши, қўл меҳнатини кўпгина камайтириши ва терим ишлари қимматини озайтиришидан далолат бермоқда.

МТС ларнинг колхозлар билан тузган шартномалари ва совхозларнинг саноат-молия планларига кўра бу йил 215 минг гектар майдондаги ҳосил машинада териб олиниши керак. Шу жумладан 137 минг гектар майдонда биринчи терим ўтказилиши лозим. Ҳамма майдонда чигит 60 сантиметрли қатор ораларга экилган.

Биз бу ҳажмдаги машина теримини ҳатто кейинги маҳалда чиқарилган энг мукаммал машиналар-вертикал шпинделли СХМ-48-М ва горизонтал шпинделли СХС-1,2 машиналарида ҳам бажара оламиз.

Тайёрлов пунктларида қуритиш-тозалаш цехларининг мавжудлиги машинада терилган пахтани далада тозалаб ўлтирмасдан қабул қилиб олишга имкон беради. Бу эса теримда пешма-пешликни вужудга келтиради ҳамда қўл меҳнатини қисқартиради.

Тайёрлов ташкилотлари машинада терилган пахтани қуритиш-тозалаш цехларида давлат стандартида белгиланган кондецияга етказиш учун унинг ифлослиги ва намлигини чегараламаган ҳолда қабул қилиб олишлари керак.

Терим олдидан ғўза баргларини тўктиришни ўз вақтида юқори сифатли ўтказиш пахта териш машиналарининг муваффақиятли ишлаши учун энг муҳим омилдир.

Совхозлар учун пахтани машинада териб олиш айниқса муҳим аҳамиятга эга. Чунки совхозларда меҳнатга яроқли бир кишига тўғри келадиган юклама колхозлардагига нисбатан анча ортиқлиги маълум. Шунинг учун кўпгина совхоз раҳбарлари теримни механизациялашни менсимаётганликларига ва терим ишларини бутунлайича асосан шаҳарликлар, студентлар ва мактаб ўқувчилари ёрдамида ўтказишни мўлжаллаётганликларига сира йўл қўйиб бўлмайди. Бу нарса ўтган йили шунга олиб келдики, совхозларда кўп пахта далада қолиб нобуд бўлиб кетди.

Республика Қишлоқ хўжалик министрлигидан, совхозларнинг, маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг раҳбарларидан совхозларда терим ишларини максимал даражада механизациялаштириш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланишларини талаб қилмоқ керак.

Бу йилги шароитда пахта нобудгарчилигига қарши кураш айниқса кескин характерга эга бўлади. Ўтган йилларнинг тажрибасидан маълумки, республикадаги кўп колхоз ва совхозлар терим вақтида гектар бошига бир центнердан тортиб бир ярим центнергача пахта ҳосилини қўлдан бериб қўядилар. Кўп колхозларда пахта анчагина ётиб қолганлиги учун кўсаклар чиритиб қўйилади, ўсиб турган ғўзанинг ўртасидан йўл солиб юборилади. Пахта чаноқда қолдирилиб ва ерга тўкилиб нобуд қилинганлигини кўрсатувчи жуда кўп фактлар қайд этилган. Сурхондарё, Бухоро, Хоразм, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистондаги кўп колхозларда пахта моллларга пайхон қилдирилган. Ҳамма жойда хом пахтани теришга йўл қўйилган. Бу камчиликларнинг такрорланишига йўл қўйиш — кўп колхозлар ва совхозлар ва ҳатто бутун-бутун районлар олган мажбуриятларнинг бажарилишини атайин барбод бериш, демакдир.

Мана шунинг учун пахтанинг ҳар қандай йўл билан нобуд қилинишига қарши кураш давлат аҳамиятига эга бўлган катта вазифа даражасига кўтарилмоғи керак. Кимки пахта нобудгарчилигига йўл қўйса жиноят қилган бўлади.

Колхоз правлениеларига ва совхозларга ҳар бир терим учун муайян миқдорда қаторларни бириктиб қўйиш тавсия этилади.

Пахтани сортлаб териш ҳамда теримда ва қуритиш вақтида ифлосланишига йўл қўймаслик ҳам муҳим аҳамиятга эга. Республика колхоз ва совхозлари ўтган йили топширилган пахтани ифлослиги учун 66 миллион сўм штраф тўладилар. Тўғри, бу йил бундай штрафлар олинмайди. Аммо бу, терилаётган пахтанинг сифати учун масъулиятимизни оширади. Ахир биз пахтани давлатга топширамиз-ку! Ҳамма жойда терилган пахтани саноат талаб қилганича тўғри сортларга ажратишни ташкил этмоқ керак.

Докладда пахта териш ва тайёрлашга тайёргарлик кўриш масаласига катта ўрин берилди.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми

(БОШИ ИККИНЧИ ВА УЧИНЧИ БЕТЛАРДА)

Ўртоқ Габриельянц СССР Министрлар Совети республика ташкилотларининг илтимосига кўра яқинда Ўзбекистонга ёрдам бериш тадбирларини қараб чиққанлигини ҳамда заводларда, тайёрлов пунктлари, колхозлар, совхозлар, МТС ларни пахта териш ва тайёрлашга тахт қилишда қўшимча моддий-техника ёрдами кўрсатганлигини айтади.

Бироқ, шуни эътироф қилиш керакки, бизнинг ўзимиз август ойида ғўза парваришини муваффақиятли олиб боришни терим ишларига тайёргарлик билан боғлаб ўтказаолмадик. Кўп колхозлар ва совхозлар майдонлар ва хирмонларни, айвонлар ва сушилкаларни, тарози хўжалигини, автомобил ва отарава транспортини тайёрлашни ҳали туғаллаганлари йўқ. Пахта тайёрлаш пунктлари ва пахта тозалаш заводларининг ҳаммаси ҳам янги ҳосилни қабул қилиб олишга ҳали тайёр эмас.

Сушилкалар тўғрисида алоҳида гапириб ўтиш керак. Прогнозга қараганда октябрь ойининг иккинчи ярмида ва ноябрь ойида об-ҳавонинг айниши кутилмоқда. Ана шу вақтда газ сушилкалари пахта тайёрлаш тақдирини ҳал қилади. Сушилка хўжалигини тайёрлаш ишида беғамлик қилиш ярамайди. Ўтган йилги хатоларнинг такрорланишига йўл қўймаслик керак, ўтган йили сушилкалар аслида ёмғур ва қор уриб турган маҳалда ишлай бошлади. Область партия комитетлари, область ижроия комитетлари, район ташкилотлари ва халқ хўжалиги кенгашлари сушилка хўжалигини тайёрлаш ишини қаттиқ контроллик остига олмоқлари керак. Сентябрь ойида ҳамма сушилкалар тахт қилиниб, бу йилги ҳосилни қуритиш учун синаб кўрилмоғи керак.

Республика Госплани, Қишлоқ хўжалик министрлиги, Қурилиш министрлиги, халқ хўжалиги кенгашлари, «Ўзбекбирлашув» сушилкалар қуриш учун деталлар ва узеллар тайёрлаш билан боғлиқ бўлган масалаларни шошилинч равишда қараб чиқмоқлари, етарли миқдорда янги сушилкалар қуриш ҳамда майдончаларга асфальт ётқизишда колхозларга тез ёрдам кўрсатмоқлари керак. Бу ишда Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, оталик қилувчи корхоналар ва МТС лар ҳам колхозларга катта ёрдам беришлари лозим.

Бу йил биринчи марта пахта тайёрлаш ва уни қайта ишлаш бевосита халқ хўжалиги кенгашларининг раҳбарлиги остида ўтказилади. Халқ хўжалиги кенгашлари завод ва тайёрлов пунктларининг ишини жиддий суратда яхшиламоқлари, пахта тайёрлаш кампаниясини уюшқоқлик билан ўтказмоқлари керак.

Шунга қарамай кўпгина пахта тозалаш заводлари ва тайёрлов пунктлари пахтани қабул қилиб олишга ҳали тахт қилинмаган. Қуритиш — тозалаш цехлари ҳам қониқарсиз аҳволда. Бу кўп жиҳатдан республика корхоналари эҳтиёт қисмларни дуруст етказиб бермаётганликлари натижасидир.

«Ташавтомаш», «Ташхлопкомаш», Андижондаги «Коммунар» заводи каби машинасозлик заводларининг раҳбарлари эҳтиёт қисмлар етказиб бериш топшириқларини бажаришга нисбатан бўлган ўз муносабатларини ўзгартирмоқлари керак. Область ва район партия, совет ташкилотлари, шаҳар партия кимитетлари тайёрлов пунктлари ҳамда пахта тозалаш заводларини янги ҳосил пахтани қабул қилиб олиш ва қайта ишлашга тайёрлаш масаласига кам эътибор бермоқдалар. Тайёрлов пунктларини механизациялаш тўғрисида ғамхўрликни кучайтириш зарур.

Министрликлар ва республика идоралари ҳамда уларнинг раҳбарлари пахта ҳосилини етиштиришда катта ёрдам кўрсатганликлари маълум. Пахта териш ва топшириш учун курашнинг мана шу ҳал қилувчи кунларида ҳам министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари пахта тайёрлашнинг барча амалий масалаларини сира пайсалга солмай ҳал этмоқлари керак.

Оталик қилувчи корхоналарнинг коллективлари ҳамда республика, область ва район активлари пахта учун курашнинг мана шу ҳал қилувчи даврида колхозлар олган социалистик мажбуриятларни бажаришда уларга зарур ёрдамни кўрсатишлари лозим.

Бутун оммавий-сиёсий ишлар меҳнатни яхши ташкил этишга, колхоз, совхоз ва МТСлардаги меҳнатга қобилиятли бутун аҳолини теримга сафарбар этишга, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, теримчиларнинг меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилмоғи зарур.

Партия ташкилотларининг бурчи—энг яхши теримчиларнинг тажрибасини кенг пропаганда қилиш ва ёйиш, пахта териш ва тайёрлашда социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириш, кўп минг килограммчилар ҳаракатини бутун чоралар билан ривожлантириш тўғрисида қайғиришдан иборатдир. Токи мумкин қадар кўпроқ теримчи мавсумда 5-10-15 тонна ва бундан ошириб пахта териб берсин. Коммунистлар билан комсомолларнинг жойи—ана шу ажойиб ватанпарварлик ҳаракатининг олдинги сафларидадир.

Бошланғич партия ташкилотлари жанговар варақалар, деворий газеталарнинг мунтазам чиқариб турилишини, системали равишда газета, кундалик адабиёт ўқиб беришни ташкил этилишини таъминламоқлари керак.

Докладчи қишлоқ хўжалигининг барча тармоқлари юзасидан олинган мажбуриятларнинг бажарилишига эътиборни тортади. Республика колхоз ва совхозлари бу соҳада айрим ютуқларга эришдилар. Каноп, жут, сабзавот, картошка, полиз экинларидан ёмон ҳосил етиштирилмади. Партия ташкилотининг вазифаси — барча давлат мажбуриятларидан батамом қутилиш учун кечки экинларнинг яхши парвариш қилинишини, ҳосилнинг териб олинишини таъминлашдан иборатдир.

Республика меҳнаткашлари аҳоли жон бошига гўшт, сут ва ёғ етиштириш юзасидан яқин йилларда Америка Қўшма Штатларига етиб олиш тўғрисида партия томонидан қўйилган вазифани ғоят баланд руҳ билан кутиб олдилар.

Колхоз ва совхозлар чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. 7 ой мобайнида ўтган йилдагига нисбатан 47 минг тонна кўп сут етиштирилди. Лекин, гўшт етиштириш юзасидан олинган мажбуриятлар ёмон бажарилмоқда. Масалан, Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Самарқанд областларининг колхозлари мажбуриятни атиги 22-24 процент бажардилар.

Чорва қишловига тайёргарлик катта ташвиш туғдирмоқда. Кўпчилик районларда беда ва пичан тайёрлаш қониқарсиз бормоқда. Кўп районларда хашаки силос қилиш уюшқоқсизлик билан ўтказилмоқда. Янги чорва биноларини қуриш ва эскиларини ремонт қилиш суст уюштирилган.

Партия ва совет ташкилотлари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, МТС, колхоз, совхозларнинг раҳбарлари ем-хашак тайёрлаш планини бажариш юзасидан дарҳол чоралар кўриб, ем-хашакни эҳтиётлаб ва тўғри сақлашга ғамхўрлик қилишлари керак.

Пахта теримини қишлоқ хўжалигидаги бошқа ишлар билан тўғри боғлаб олиб бориш, бунинг учун ишчи кучларидан ва техникадан тўла фойдаланиш, кўкламги экинлар экиш учун кузги шудгорни ўз вақтида ўтказиш, гўнг тайёрлаб, далага ташиб чиқариш, ерларни яхоблаш ва бошқа ишларни ўз вақтида ўтказиш керак. Бу билан келгуси йил ҳосили учун яхши замин яратилган бўлади.

Докладчи Ўзбекистонда Қишлоқ хўжалик фанлари академияси ташкил этилганлиги жуда катта аҳамиятта эга бўлганлигини қайд қилиб, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг олимлари ва илмий ходимларининг бутун коллективи пахта, гўшт, сут, жун ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш, аҳоли жон бошига чорвачилик маҳсулотлари етиштириш жиҳатидан АҚШ га етиб олиш вазифасини тезроқ ҳал этиш соҳасида олдимизда турган вазифаларни шараф билан бажаришда қишлоқ хўжалик ходимларига ёрдам бермоқлари керак, деб уқтириб ўтди.

Биз пахта учун курашнинг ҳал қилувчи даврига кирмоқдамиз, — деди пировардида ўртоқ Габриельянц. — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари республикадаги барча меҳнаткашларнинг актив ёрдами билан Улуғ Октябрнинг шонли 40 йиллигини нишонлаш учун партия ташкилоти раҳбарлиги остида етиштирилган бутун ҳосилни нобуд қилмасдан териб олишдан иборат вазифани муваффақиятли адо этадилар, давлатга камида 3 миллион тонна пахта топшириш юзасидан Ватан олдидаги ўз бурчларини бажарадилар, деб ишонч билдиришга руҳсат этгайсиз.

Ўртоқ Г. А. Габриельянц доклади юзасидан қизғин музокаралар бўлди.

Ўзбекистон КП Қашқадарё обкомининг секретари ўртоқ **М. Ғуломов** айтдики, область колхозлари ва МТС ларининг меҳнаткашлари имкониятлар ва резервларни ҳисобга олиб, ўз мажбуриятларини қайта кўриб чиқдилар, 1957 йилда 140 минг тонна пахта топшириш тўғрисида оширилган мажбурият олдилар. Қашқадарё пахтакорлари бу мажбуриятни шараф билан бажармоқ учун янада кўпроқ ҳосил тўплаш учун курашмоқдалар.

Областда пахта теримига тайёргарлик асосан туғалланди, колхозлар пахтани териш ва топширишга киришдилар. Кўп минг килограммчи теримчиларнинг яқинда бўлиб ўтган область кенгашида мавсум давомида камида 10 — 15 тонналан пахта териш ҳаракатига қўшилишга чақириб, барча теримчиларга мурожаат қабул қилинди.

Шу билан бирга ўртоқ Ғуломов пахта тайёрлашни муваффақиятли ўтказиш учун Қашқадарё колхозларининг муҳим моддий техника эҳтиёжлари тўғрисида гапиради. Айниқса пахта сушилкаларини жиҳозлаш ҳамда транспортни эҳтиёт қисмлар билан таъминлашда ёрдам берилмоғи керак.

Республика матбуотида ва радио орқали Қашқадарё областининг ҳаёти ёмон ёритилмоқда.

Ўртоқ **М. Йўлдошев** нобудгарчиликка беларволик билан қараш натижасида ўтган йили колхозларга жуда катта зиён етказилганлигини кўрсатувчи бир қанча фактлар келтиради. Пахта тайёрлашнинг бошлариданоқ нобудгарчиликка қарши курашга кенг тус бериш, бу ишга колхоз ва совхоз раҳбарлари, барча колхозчилар ва совхоз ишчиларининг эътиборини тортиш керак. Теримда нобудгарчиликни битириш умумдавлат аҳамиятига эга эканлигини пахтакорларга чуқур тушунтириш муҳим аҳамиятта эга.

Ўртоқ Йўлдошев меҳнат ресурслари ва материал пул маблағларини тежам билан сарфлаш, колхоз ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг таннархини камайтириш зарурлигига эътиборни тортади. У Бухоро, Андижон ва бошқа областлардаги колхозларнинг фаолиятидан ишонарли мисоллар келтиради. Бу мисоллар шуни кўрсатмоқдаки, одам ресурслари ва техникадан қониқарсиз фойдаланиш натижасида пахта етиштиришга сарф бўлаётган меҳнат харажатлари ҳали ҳам юқори бўлмоқда. Қишлоқ хўжалигининг айрим бошқа тармоқларида ҳам чиқимлар кўпайиб кетган.

Ўзбекистон КП Наманган обкомининг секретари ўртоқ **А. Тоиров** областда юқори ҳосил тўплаш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида гапиради. Қолоқ участкаларда культивация, суғориш ва бошқа агротехника тадбирлари давом эттирилмоқда. Область колхозлари ва совхозларининг меҳнаткашлари андижонлик пахтакорлардан намуна олиб, давлатга пахта топшириш юзасидан қўшимча мажбурият қабул қилдилар. Колхозлар танлаб пахта теришга тушдилар.

Ўртоқ Тоиров теримга ёппасига тушишга қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги ҳақида гапириб, шу нарсани қайд қиладики, газ сушилкаларининг кўпи ҳали ремонт қилинмаган, оддий сушилкаларнинг бир қисми ҳам тайёр эмас, тозалаш цехлари тўла тахт қилинмаган. «Ўзбексельхозснаб», «Ўзбекбирлашув» бинокорлик материаллари жўнатишни кечга сурмоқда. Автотранспорт ва тош йўллар министрлиги янги ҳосил пахтани ташиб олишга бўш тайёрланмоқда. Авторезина, аккумилятор, эҳтиёт қисмлар йўқлигидан автомашиналарнинг ярми бекор турибди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **В. Ф. Антонов** ўз нутқини 3 миллион тонна пахта учун курашга комсомоллар, барча қишлоқ ёшлари қандай иштирок этаётганлигига бағишлайди. Ҳозирги вақтда республикада комсомол-ёшлардан иборат 1700 пахтакор бригада ва 10 мингдан ортиқ звено бор. Комсомол Марказий Комитетининг бюроси яқинда район комсомол комитетларининг пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун олиб бораётган мусобақаси якунларини тўплади. Тошлоқ, Пискент ва Жарқўрғон район ташкилотлари ғолиб чиқдилар.

Ҳозирги вақтда комсомол ташкилотлари ёшларнинг куч ғайратини пахта тайёрлашни муваффақиятли ўтказишга қаратмоқдалар. Комсомол Марказий Комитети, республиканинг бутун комсомол активи комсомол ва ёшларнинг жуда катта армиясини давлатга пахта топшириш мажбуриятини муваффақиятли бажариш учун курашга сафарбар этишни ўзининг энг муҳим бурчи деб билади.

Сурхондарё область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **К. Ёқубжонов** областнинг бир қанча колхоз ва совхозлари танлаб пахта теришга тушганликларини айтди. Дастлабки минг тонналар ҳозирдаёқ тайёрлов пунктларига топширилди. Партия ва совет ташкилотлари бутун куч-ғайратларини пишиб етмаган ғўзаларни етилтириб олишга, ёппасига теримга тушишга тайёргарлик кўришдаги бутун ишларни тезроқ туғаллашга, бутун пахта териш техникасини тахт қилиб қўйишга сарфламоқдалар.

Ўртоқ Ёқубжонов республика ташкилотларига даъволар қўйди. Автомобил транспорти ва тош йўллар министрлиги Сурхондарёда йўл қурилиши учун зарур миқдорда бинокорлик материаллари ажратмаётир. «Ўзбекбирлашув» пахта сушилкалари қуриш ва ремонт қилиш, дала шийпонлари, болалар яслиларини жиҳозлашга ажратилган материалларни жўнатиш планини бажармаётир.

Ўзбекистон КП Хоразм обкомининг секретари ўртоқ **Г. М. Олейников** кўрсатиб ўтдики, область колхозлари ўз мажбуриятларини қайта қараб чиқдилар ва ғўзаларнинг аҳволини ҳисобга олиш асосида илгари ваъда қилинганидек давлатга 235 минг тонна эмас, балки 250 минг тонна пахта топширишга қарор бердилар.

Ўртоқ Олейников Автотранспорт ва тош йўллар министрлиги ва министр ўртоқ Стрельцовнинг эътиборини Хоразмда йўл хўжалигини пахта териш кампаниясининг бошланишига тайёрлаш юзасидан амалий ёрдам кўрсатишга қаратади. Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашув» Хоразм областининг қишлоқ аҳолисига савдо хизмати кўрсатишни яхшилашлари керак.

— Биз, — дейди Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари ўртоқ **Ж. Хоназаров,** — кейинги вақтда колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалик ишларини уюштиришда жиддий хатоларга йўл қўйдик, август ойида ғўза парваришини теримга тайёргарлик билан боғлаб олиб бораолмадик. Андижон, Бухоро ва бошқа областларда ўтказилган текшириш шуни кўрсатдики, кўпгина колхоз, совхоз, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари теримга тайёргарлик масаласи билан шу чоққача шуғулланмаётирлар, биз, министрлик раҳбарлари эса МТС ва совхоз директорларидан бу камчиликни битиришни ўз вақтида талаб қилмадик, уларга ёрдам кўрсатмадик.

Ўртоқ Хоназаров пахта теримини ўтказишдаги зарур вазифалар тўғрисида гапириб, ёрдамчи операцияларда меҳнат харажатларини камайтириш билан боғлиқ бўлган тадбирларни кўрсатиб ўтди. Ҳозир бригадалараро марказлаштирилган хирмонлар ташкил қилишга жиддий эътибор берилиши керак. Бундай хирмонлар ишчи кучларини таратиб юбормайди, балки бир жойга йиғади. Машинада пахта теришни муваффақиятли ўтказмоқ учун участкалар танлашга ва баргни тўктириш муддатларини белгилашга табақалаштириб қараш керак.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ **М. З. Мирзааҳмедов** айтадики, пахта териш ва тайёрлашни уюштириш ҳамда ўтказиш Ўзбекистон партия ташкилотига пахта учун олиб борилаётган умумхалқ курашининг охирги даврида жуда катта сиёсий ва хўжалик аҳамиятига эга бўлган ишдир.

КПСС Марказий Комитети ва Иттифоқ ҳукумати пахта териш ва тайёрлашни уюштириш ҳамда ўтказишда Ўзбекистонга ҳар тарафлама моддий техника ёрдами кўрсатмоқдалар, пахта тайёрлашни чинакам жадал суръатлар билан олиб бормоқ учун зарур бўлган барча шарт-шароит мавжуд.

Пахта териш ва тайёрлашни муваффақиятли ўтказиш билан боғлиқ бўлган тадбирларнинг катта программасини амалга ошириш керак. Ҳамма гап шундаки, кўсакларнинг ёппасига очилишини кутиб ўтирмасдан, яхши етилган дастлабки кўсаклар очилиши биланоқ теримни бошлаб юбориш лозим. Бу билан биз ҳосилнинг етилишини жадаллаштирган ва нобудгарчиликни битирган бўламиз.

Ҳозир колхоз, совхоз ва МТС ларнинг кўп раҳбарлари ғўза етилмаган, деган кайфиятда юрибдилар. Теримга тайёргарлик кўришда йўл қўйиб бўлмайдиган даражада беғамлик кўрсатилмоқда. Бир қанча область ижроия комитетлари, жумладан Бухоро, Фарғона ва Андижон ижроия комитетларининг раҳбарлари пахта тайёрлашни ўтказиш тўғрисидаги республика ҳукумати кўрсатмаларини бажаришга масъулиятсизлик билан қарамоқдалар. Масалан, Бухоро область ижроия комитети Министрлар Советининг пахта заводлари, тайёрлав пунктлари ва қуритиш цехларини ҳозирлаш тўғрисидаги қарорини жуда кечикиб муҳокама қилди.

— Бу йилги пахта тайёрлашнинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, — дейди ўртоқ Мирзааҳмедов. — пахта тайёрлашда илгариги Тўқимачилик саноати министрлиги ўрнига халқ хўжалиги кенгашлари ташкилотчи бўлиб чиқадилар. Шунга қарамай халқ хўжалик кенгашларининг пахта тайёрлаш юзасидан кўраётган тадбирлари бутун кўрсаткичлар бўйича деярли орқада қолмоқда. Халқ хўжалиги кенгашларининг раҳбарлари пахта тайёрлайдиган органлар ва ходимларга нисбатан талабчанликни оширмоқлари, пахта теримига тайёргарликнинг аҳволи билан яқин кунларда танишиб чиқмоқлари, колоқликни батамом битиришга эришмоқлари керак. Жумладан кечқурун ва кечаси пахта қабул қилиб олишни таъминлаш, тайёрлав пунктларини электрлаштириш ва уларда омборлар қуриш каби масалаларни ҳал этмоқ зарур.

Пахта тайёрлашда давлат интизомига риоя қилиш, интизомнинг бузилишига йўл қўймаслик жуда муҳим аҳамиятга эга. Область ва районларнинг партия, совет ташкилотлари, халқ хўжалиги кенгашлари пахтанинг тасдиқланган стандартларга мувофиқ равишда тўғри қабул қилиб олинишини, бунда давлатнинг ҳамда колхозларнинг манфаатлари бузилмаслигини таъминлашлари керак.

* * *

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг пленуми муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Суратда: Наманган область театрининг артистларидан бир группаси.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Пойтахт тамошабинларининг қимматли фикрларини кутамиз

(Наманган область Навоий номидаги музикали драма театрининг бош режиссёри **А. ХАЧАТУРОВ** билан суҳбат)

Республикамиз пойтахти Тошкент шаҳрида Наманган область Навоий номидаги музикали драма театрининг ҳисобот гастроллари бошланди. Пойтахт тамошабинларига дастлабки икки спектакль — «Азиз ва Санам» ва «Ганг дарёсининг қизи» кўрсатилди.

Театримиз коллективининг Тошкент шаҳридаги гастроллари республикамиз маданий ҳаётида катта ва қувончли воқиадир. Область театрининг талабчан ва юксак дидли пойтахт тамошабинлари билан иккинчи марта учрашуви театр ижодий коллективига ҳар тарафлама катта ёрдам беради.

Область театри ўз тарихига эга. У, 1931 йилда ўқитувчиларнинг бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ва агитбригадалари базасида ташкил этилди. Бу тўгарак ва агитбригадалар 1920 йилларда тузилган бўлиб, босмачилар билан қонли жанглар кетаётган даврда халққа маданий хизмат кўрсатди ва душманларни тор-мор келтириш учун бўлган курашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди.

26 йил ичида театр саҳнасида 130 дан ортиқ пьеса ўйналди. Гогольнинг «Ревизор» ва «Уйланиш», Лермонтовнинг «Испанлар», Шекспирнинг «Отелло», Шиллернинг «Макр ва муҳаббат», Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» ва «Холисхон», Абдулла Қаҳҳорнинг «Оғриқ тишлар», Тағор романи асосида Гинзбург инсценировка қилган «Ганг дарёсининг қизи» асарлари шулар жумласидандир.

Театр ижодий коллективи ўз орасидан бир қанча санъат усталарини етиштириб чиқарди. Улар орасида Раззоқ Ҳамроев, Турсунхон Жаъфарова, Хожиакбар Аҳмедов, марҳум Мария Кузнецова ва Жамолқори Ғиёсовлар бор. Театр коллективи ўзининг Ўзбекистон ССР халқ артисткаси Мукаррама Азизова, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлардан Мирзажон Дадабоев, Собир Раҳмонов, Акбарали Раҳимов, Муҳритдин Мансуров каби артистлари билан фахрланади. Область тамошабинлари бу артистларимизнинг номларини ҳурмат билан тилга оладилар.

Ҳозирги кунда театрда кўпгина ёш талантли артистлар тарбияланмоқдалар. Мамат Убайдуллаев, Ғанижон Нишонов, Маърафат Убайдуллаева, Пўлат Муродов каби ёш артистлар ўзларининг дастлабки бош ролларини муваффақият билан ижро этдилар. Бу ёш артистларимиз ҳам театрнинг кекса санъаткорлари каби саҳнага оддий ҳаваскор сифатида кириб келдилар. Ижодий коллективимиз ичида тарбияланган ёш рассом М. Аббосов ҳозирги кунда театрнинг бош рассоми бўлиб ишламоқда.

Театримиз коллективи республика пойтахтидаги театрларнинг коллективлари билан ижодий ҳамкорликни кучайтириб бормоқда. Муқимий номидаги театр коллективи бизнинг театрга талантли артист Тамара Назаровани юбориб, жуда яхши иш қилди. У, ҳозир спектаклларимизда бош ролларни ўйнаб, тамошабинларнинг ҳурматини қозонмоқда.

Театримиз Тошкент тамошабинларига Аҳмад Бобожоннинг «Азиз ва Санам», Рабиндранат Тагорнинг «Ҳалокат» романи асосида Александр Гинзбург инсцинировка қилган «Ганг дарёсининг қизи», Вильям Шекспирнинг «Отелло» ва Михаил Лермонтовнинг «Испанлар» спектаклларини кўрсатади. Тамошабинлар театримиз артистларининг катта программадаги концертларини ҳам кўрадилар.

Театр ижодий коллективи Ўзбекистон пойтахти Тошкент меҳнаткашлари билан учрашувга катта тайёргарлик билан келди. Лекин, ҳали ишимизда камчиликлар ҳам бор. Биз гастроль давомида ана шу камчиликларни бартараф қилиш учун курашамиз. Бунинг учун бизга дастлаб талабчан пойтахт тамошабинларининг айтган қимматли фикрлари катта ёрдам беради. Шунинг учун тамошабинларнинг қимматли фикрларини орзиқиб кутамиз.

Дўстлик карнавали

Шанба куни кечқурун Сталин номли паркка рангба-ранг янги кийимлар кийган қизлар тўда-тўда бўлиб кела бошладилар.

Дастлаб нимани тамоша қилишингни ҳам билмай қоласан. Бутун парк жуда катта эстрада майдонига айланган. Бу ерда 14 оркестр ёқимли музикаларни чалиб турар, турли аттракционлар тамошаларни бошлаган, шўх ва қувноқ қўшиқ ҳамда рақслар авжида эди.

Мана тўқ қизил кийим кийган бир қиз. Унинг бош кийими очилган пахта чаноғини эслатади. Қиз ҳар қадам ташлаганда чаноқдаги лампочка ёнарди. Унинг эгнида пахта чаноқлари сочилиб ётибди. Қизнинг кўкрагида эса иккита Ленин ордени акс эттирилган ва «3000000 тонна» деб ёзилган. Бу кийим «Қўш орденли Ўзбекистон» деб аталади.

Аллеяларда бир-бирларини қўлтиқлашиб олган йигит ва қизларнинг хитойча, ҳиндча, полякча, мексикача, югаславча миллий кийимлари кўзни қамаштиради. Ўзбек, рус, украин, тожик, грузин кийимларидаги ёшлар ўтадилар. Турли ранг, турли миллат, турли кийимлар... Ядро физикаси Институтининг инженери Лидия Кимни бугун таниш қийин. У қадимги полякча кийимда, қипқизил духоба қалпоғининг ҳошиясига барра тутилган Ҳунармандчилик кооперацияси техникумининг студенткаси Ольга Магайнинг эгнида шоҳидан хитойча кийим. 153-қурилиш трестининг ишчиси Лидия Димитриева мексикача кийинган. Тўқувчи Раҳима Боймуҳамедовани югаславиялик қизлардан ажратиш қийин. VI Жаҳон фестивалининг қатнашчиси. Қорасув районидаги Навоий номли мактаб ўқувчиси Ҳасан Раҳмонов ўзбек халқининг миллий кийимларини кийган.

Бадиий ҳаваскорлар коллективининг СССР халқлари дўстлигига бағишлаб тайёрланган концерти Владимир Маяковскийнинг «Ҳаёт ҳам яхши, яшаш ҳам соз!» деган сўзлари билан номланган. «Октябрь 40 йиллиги шарафига» деб аталган бутун байрам дўстлик руҳи билан суғорилган. Карнавалнинг мазмуни ҳам шунга мос келади. Ҳар бир табассумда ана шу дўстлик туйғулари яққол акс этади.

... Қоронғи тушиб қолганда тамошабинлар Улуғ Октябрь вақтидаги кийимларни кийган қизил гвардиячи, матрос, ишчиларни кўрдилар. Булар комсомол қўлининг нариги соҳилига ўтдилар-да, дўстлик машъалини ёқдилар. Бу машъал паркдаги тамошалар тугагунча ўчмади. Машъал ёнида ёниб турган минглаб чироқлар улкан прожекторларнинг ёруғига нур қўшар эди. Бирдан кучли ўқ товуши эшитилди. Бу афсонавий крейсер «Аврора»нинг бутун дунёга инсоният тарихида янги эрадан — Октябрь давридан хабар бериб турган бонгининг такрори эди. «Буревестник» сув станцияси Қишки сарой фасадига ўхшатилиб безатилган эди. Спортчилар, физкультурачилар ана шу Қишки Саройга «штурм» қиладилар.

Карнавал кечасида кулмаган ҳам кулди, ҳамма беҳад қувонди. Ярим кечага борганда отила бошлаган мушаклар бутун паркни ёритиб юборди. Якшанба куни кечгача давом этган бу ажойиб карнавал тошкентликларга ниҳоятда манзур бўлди.

ФУТБОЛ

Халқаро ўртоқлик учрашуви

Кеча Марказий «Пахтакор» стадионида футбол бўйича навбатдаги халқаро ўртоқлик учрашуви бўлиб ўтди. Майдон эгалари бу сафар Хитой Халқ Республикасининг терма командасини қабул қилдилар.

Ўйин дастлабки минутларданоқ жиддий тус олади. Меҳмонлар ўйин техникасини яхши эгаллаган, моҳир спортчилар эканликларини намойиш қиладилар. Ўз рақиблари дарвозасини тез-тез хавф остида қолдира бошлайдилар.

Майдон эгалари ҳам бўш келмайдилар. Улар кетма-кет ҳужумга ўтадилар. Ана шундай ҳужумлардан бири қарши томон дарвозасига тўп уриб киритиш ва ҳисобни очиш билан якунланади.

Ўйиннинг иккинчи ярмида Хитой Халқ Республикаси терма командасининг ўйинчилари ҳисобни бараварлаштириш учун каттиқ ҳаракат қилдилар ва ниҳоят бунга эришдилар. Бу ҳисоб ўйиннинг охиригача ўзгармай қолди.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

НАМАНГАН МУЗДРАМ ТЕАТРИ (Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида) — 3/IX да **Испанлар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/IX да **Мис чавандоз.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— (қишки бино) — 3/IX да **Равшан ва Зулхумор.**

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» (қишки) — 1 ва 2-залда эрталаб соат 9 дан кеч 8 гача янги киноповесть **Одам ота қовурғаси,** 3-залда кундуз ва кечқурун **Координатлари номаълум,** 1 ва 2-залда кеч 9-20 минутдан **Севги ва кўз ёши.**

«ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун янги киноповесть **Маяк қизи.**

«ИСКРА» (ёзги) — кеч соат 8 ярим ва 10 яримда **Одам ота қовурғаси.**

КАФАНОВ номли — кеч соат 9 ва 11 да **Одам ота қовурғаси.**

«ХИВА», «САЛЮТ», «УДАРНИК» — **Маяк қизи.**

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИ

(Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида)

4 сентябрда

Ўзбекистон санъат усталари ҳамда ёшлар ва студентларнинг VI Жаҳон фестивали лауреатлари иштирокида

Концерт

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Мукаррама Турғунбоева, Галия Измайлова, Карим Зокиров,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Саодат Қобилова, Гулнора Маваева, Нонла Ҳошимова, Ксения Давидова, Ҳалима Комилова, Салима Хўжаева, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов** ва театр солистлари қатнашади.

Халқ чолғу асбоблари ансамбли жўр қилади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 34048, Хатлар бўлими — 156, Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. — 04948. «Қизил Ўзбекистон, «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 1881.